

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

**Navazování sociálních vztahů u studentů
informačních technologií**

Michaela WURSTOVÁ

Vedoucí práce:

Mgr. Magdaléna Koťová

Praha 2013

Prague College of Psychosocial Studies

Establishing social relationships with students of information technologies

Michaela WURSTOVÁ

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Mgr. Magdaléna Kot'ová

Prague 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s využitím pramenů a literatury uvedené v seznamu.

V Praze, dne 27.7.2013

Ráda bych poděkovala především Mgr. Magdaleně Koťové za její odborné vedení a cenné podněty v průběhu vytváření této bakalářské práce. A taktéž účastníkům mého výzkumného šetření, bez nichž by jeho realizace nebyla možná.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá navazováním sociálních vztahů u studentů informačních technologií. Je rozdělena do dvou částí, na část teoretickou a část empirickou. Teoretická část je dále rozčleněna do čtyř kapitol. V první kapitole autorka vymezuje základní pojmy, věnuje se k problematice virtuálního světa a sociálních vztahů. V druhé kapitole se zabývá specifiky kyberprostoru a komunikací on-line. Dále pojednává o lidské potřebě vztahů, o potřebě odstupu ve vztazích a charakteristikách on-line vztahů. Zabývá se i změnami v lidských životech, k nimž došlo pod vlivem počítačů. V empirické části práce je popsána kvalitativní výzkumná sonda, týkající se navazování sociálních vztahů u studentů informačních technologií.

KLÍČOVÁ SLOVA

Internet, kyberprostor, virtuální realita, umělá realita, virtuální identita, sociální vztah

ABSTRACT

This bachelor paper deals with the establishment of the social relations of information technology students. The paper is divided in two parts, theoretical and empirical. The theoretical part is further subdivided into four chapters. In the first chapter the author specifies the basic concepts, connected with the problems of virtual world and social relations. The second chapter deals with the specifics of cyberspace and communication online. It further drala with human need of relations, about the necessity of distance in relations and characteristics of the online relations. It also deals with changes in human lives being caused by the influence of computers. The empiric part of the paper describes the qualitative research probe related to conclusion of social relations of information technology students.

KEY WORDS

Internet, cyberspace, virtual reality, artificial reality, virtual identity, social relationship

OBSAH

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 DEFINICE ZÁKLADNÍCH SLOV	10
1. 1 Internet	10
1. 2 Kyberprostor	10
1. 3 Virtuální realita	11
1. 4 Umělá realita	11
1. 5 Virtuální identita	12
1. 6 Sociální vztah	12
2 VIRTUÁLNÍ SVĚT	14
2. 1 Kyberprostor a jeho specifika	14
2. 3 Komunikace v kyberprostoru	19
2. 3. 1 Člověka a komunikace přes počítač	19
2. 3. 2 Komunikace v on-line prostředí	20
3 ČLOVĚK A POČÍTAČE	24
3. 1 Změna lidského života v éře počítačů	24
4 VZTAHY JAKO SOUČÁST LIDSKÉHO ŽIVOTA	30
4. 1 Vztah jako lidská potřeba	30
4. 2 Potřeba odstupu	31
4. 3 Vztahy ve virtuálním světě	34

EMPIRICKÁ ČÁST	37
5 EMPIRICKÁ VÝZKUMNÁ SONDA	37
5. 1 Úvod	37
5. 2 Cíl výzkumu	37
5. 3 Předporozumění problematice	38
5. 4 Vzorek participantů a jeho výběr	39
5. 5 Výzkumné metody, validita, reliabilita a průběh šetření ...	39
5. 5. 1 Sběr dat	40
5. 5. 2 Etika výzkumného šetření	42
6 VÝSLEDKY A ZÁVĚRY ŠETŘENÍ	43
6. 1 Výsledky dotazníků	43
6. 1. 1 Výsledky míry osamělosti- UCLA	43
6. 1. 2 Výsledky- oblast sociálních vztahů	44
6. 2 Souhrnná analýza rozhovorů	48
6. 3 Závěry výzkumné sondy	60
6. 4 Diskuse	62
ZÁVĚR	63
Použitá literatura	65
Příloha I. – dotazník a informovaný souhlas	68
Příloha II. – otázky ze strany veřejnosti	71
Příloha III. – osnova rozhovoru	73
Příloha IV. – transkribované rozhovory	74

ÚVOD

Žijeme ve světě, v němž nás informační a komunikační technologie obklopují na každém rohu. Používat mobilní telefon nebo počítač je dnes všední samozřejmostí. Proto se stává stále významnější otázkou, zda má používání počítače na člověka nějaký vliv. V souvislosti s informačními technologiemi jsem zaznamenala předsudky, týkající se oblasti sociálních vztahů lidí, kteří se v oboru informační technologie pohybují. To mne přimělo zaměřit se ve své práci na téma navazování sociálních vztahů u studentů informačních technologií.

Tato bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. První částí je část teoretická a druhou částí je část empirická. Teoretická část je dále rozčleněna do čtyř kapitol. V první kapitole vymezují základní pojmy, vážící se k problematice virtuálního světa a sociálních vztahů. V druhé kapitole se snažím přiblížit specifika kyberprostoru a komunikace on-line. Třetí kapitola je věnovaná změnám lidského života pod vlivem počítačů. V poslední kapitole pojednávám o lidské potřebě vztahů, o potřebě odstepu ve vztazích a charakteristikách on-line vztahů.

V empirické části práce je popsána kvalitativní výzkumná sonda, týkající se navazování sociálních vztahů u studentů informačních technologií. Empirickou část jsem rozdělila do dvou částí. V první části popisují cíl výzkumu, své předporozumění problematice, výzkumné metody, průběh šetření, vzorek participantů a jeho výběr. V druhé části formuluji výsledky a závěry výzkumného šetření.

TEORETICKÁ ČÁST

1 DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

1. 1 Internet

Představuje „komunikační médium založené na globální počítačové síti.“ (FILIPEC et al., 2006, s. 115) Je možné jej také nazývat „...intersít', sousítí. Celosvětové médium pro komunikaci, uchovávání a přenos informací odrážející informační realitu světa tak, jako vodní hladina odráží jeho viditelnou část. Síť propojující jiné sítě pomocí dohodnutých pravidel, protokolů. Bývá do něj počítána i veřejně přístupná část těchto sítí, zejména část dosažitelná přímo (on-line)“ (Říha, Petr. Klaška, Luboš. *Slovník počítačové informatiky a sítí* [online]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné na [www: http://www.svetsiti.cz/slovník.asp?hid=internet.](http://www.svetsiti.cz/slovník.asp?hid=internet))

Právě prostřednictvím internetu můžeme dnes vzájemně komunikovat vzdáleni tisíce kilometrů, ze všech koutů světa.

1. 2 Kyberprostor (cyberspace, umělá realita)

Vzhledem k tomu, že je tento termín poměrně novým pojmem, je těžké ho jednoduše definovat. Definice, jež je poměrně dobře srozumitelná i pro laické okolí zní takto: „Cyberprostor je virtuální (tedy ne skutečný) prostor, který se nám otvírá prostřednictvím počítačů a počítačových sítí. V souvislosti s počítačovými sítěmi- Internetem hovoříme také o on-line prostředí“ (DIVÍNOVÁ, 2005, s. 23).

Poněkud vzletněji popsal kyberprostor John Perry Barlow: „Náš svět je nikde a všude, ale není to prostor, ve kterém žijí těla. Budujeme svět, do kterého může vstoupit každý- bez privilegií či předsudků, at' rasových, ekonomických, vojenských, či geografických“ (BARLOW,

1996. In: SAK et al., 2007, s. 29). Kyberprostor je tedy místem, u něhož jen těžko budeme hledat nějaký začátek či konec nebo nějaké jasné definované hranice.

1. 3 Virtuální realita

Virtuální realita představuje virtuální svět či virtuální prostředí, vytvářené moderními technologiemi. O kyberprostoru bychom mohli říci to samé. Přestože jsou si pojmy kyberprostor a virtuální realita velice blízké, můžeme vidět určité rozdíly. „*Nejobecněji bychom za virtuální realitu mohli považovat každé počítačem realizované prostředí*“ (SAK et al., 2007, s. 252) .

Sakova definice je trochu konkrétnější, ale stále nestačí k našemu pochopení základních odlišností těchto novodobých pojmů. Proto se přikláním spíše k následujícímu popisu: „*Virtuální realita je počítačové rozhraní, které simuluje realistické prostředí. Virtuální svět umožňuje uživatelům se například dívat na předměty z různých úhlů a uchopit je. Virtuální realita má vyvolat dojem, že se uživatel přímo nachází na určitém místě. Úplné ponoření do virtuální reality vyžaduje propojení lidského vnímání a svalové soustavy s virtuálním prostředím pomocí senzorů, efektorů a simulátoru reality. Virtuální realita je softwarový program, u kterého jsou hranice určeny programátorem*“ (Zelinková, Věra. Kyberprostor [on-line]. [cit 2013-07-24]. Dostupné na [www: http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Kyberprostor](http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Kyberprostor).)

Virtuální realita vytváří jakousi dokonalou iluzi světa. K vyvolání zážitku je ale třeba technologií, jako jsou například různé audiovizuální helmy či brýle, snímače pohybu a mnohé jiné.

1. 4 Umělá realita

Tento pojem „*původně označoval všechny aspekty dvourozměrné a trojrozměrné zobrazovací techniky. Chápáno též jako možnost vytvořit*

dojem "jiného světa" bez nutnosti "ověsit" člověka různými zařízeními (např. velké zobrazovací plochy nad rámeček zorného úhlu člověka)“

(Škrob, Petr. *Vznik, rozvoj a perspektivy virtuální reality* [on-line]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné na [www](http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2000/skrob.html):

<http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2000/skrob.html>.)

V praxi se ovšem často pojmy virtuální a umělá realita či kyberprostor libovolně zaměňují. Vysvětlením může být právě ona poměrně krátká doba, před níž všechny tyto pojmy vznikly a nestihly se tak ještě vtisknout do povědomí lidí jakožto diferencované významy.

1. 5 Virtuální identita

Neboli zjednodušeně řečeno identita, kterou jedinec na Internetu používá. Můžeme také hovořit o jakési virtuální reprezentaci. „*Osobní virtuální identita se vztahuje k tomu, čím jsem jako osoba ve virtuálním prostředí, či spíše čím je moje reprezentace této osoby ve virtuálním prostředí*“ (ŠMAHEL, 2002. In: ŠMAHEL, 2003, s. 41) .

Kromě této osobní virtuální identity můžeme však také rozlišit virtuální identitu sociální. „*Sociální virtuální identita charakterizuje potom to, kam patřím ve virtuálním prostředí, čeho jsem součástí, respektive kam patří moje virtuální reprezentace*“ (ŠMAHEL, 2002. In: ŠMAHEL, 2003, s.41).

1. 6 Sociální vztah

„*Podle Webera má být sociálním vztahem nazýváno vůči sobě navzájem směřující, a tím orientované chování více osob. Sociální vztah se tedy skládá zcela a výlučně ze šance, že bude sociálně jednáno smysluplným způsobem*“ (WEBER, 1922. In: GEIST, 2000, s. 339). Na rozdíl od personálních vztahů, které jsou bezprostředně mezi jedinci a často se pojí se silnými emocemi, můžeme hovořit o vztahu mezi příslušníky téhož druhu. Tedy o vztah člověka s člověkem, který se

uskutečňuje ve větších celcích, a tudíž zde také pozorujeme mnohem složitější vazby mezi jedinci.

Vztahy s lidmi mají mnoho podob a mohou se lišit například z hlediska svého vzniku či charakteru. Základní rozdělení sociálních vztahů představuje vztahy formální a neformální. Formální vztahy jsou obvykle vymezeny pravidly a normami daného společenství či skupiny. Nemají osobní význam. Formální vztahy se řídí základními pravidly slušného chování a je v nich jasně dáno, jaké chování je pro všechny účastníky vztahu vhodné. Účastníky vztahu si ve většině případů nevybíráme. Neformální vztahy jsou více založeny na základě naší emoční či sexuální potřeby, na citech a osobních sympatiích. Neformální vztahy se mohou lišit svou úrovní intimity. Ve vztazích s přáteli a v partnerských vztazích nepochybně nalézáme odlišnosti v úrovni blízkosti. Neformální vztahy jsou pro jedince obvykle nejvýznamnější. Z charakteru vztahu také vyplývá nejčastější forma interakce mezi členy (VÁGNEROVÁ, 2005).

Nejobecněji můžeme sociální interakci rozdělit na interakci tváří v tvář či zprostředkovanou interakci. Ve svých vztazích si můžeme prostřednictvím interakce naplňovat odlišné potřeby. Mezi nejzákladnější potřeby, jež prostřednictvím sociálních vztahů uspokojujeme, patří především potřeba sounáležitosti, sociálního kontaktu, sdílení společných zájmů či potřeba pozitivního hodnocení.

2 VIRTUÁLNÍ SVĚT

2.1 Kyberprostor a jeho specifika

Jak již bylo řečeno v předchozí kapitole, není snadné kyberprostor definovat a významů, které mu lidé připisují, je mnoho. Proto je zcela na místě zmínit, z jakého konkrétního významu vycházím při popisu kyberprostoru v této práci já. V mém pojetí vyjadřuje zejména virtuální (ne skutečný) svět, zprostředkovaný internetem- tedy systémem vzájemně propojených počítačových sítí, v němž můžeme uspokojovat své touhy po zábavě, nových informacích či po komunikaci s lidmi.

Jednou z hlavních charakteristik internetu je to, že je sám o sobě prostředím bez zábran, jinak řečeno tzv. disinhibovaným prostředím, přičemž disinhibice znamená ztrátu zábran. Fenomén prostředí bez zábran je často zmiňovaným jevem ve spojitosti s virtuálním světem. Stejně jako u dalších specifík kyberprostoru se s ním pojí řada znaků, které mohou mít jak kladné, tak i záporné dopady na jeho běžného uživatele. Zde bych chtěla upozornit, že je nutné brát všechny tyto faktory s určitou rezervou, neboť jsme každý jiný- tedy i míra působení těchto faktorů na jednotlivce se může značně lišit. Jedním z aspektů, které se podílejí na přeměně internetu v prostředí bez zábran, je výrazné oslabení přijímání sociálních rolí v průběhu naší komunikace.

Oslabení sociálních rolí v průběhu komunikace pochopitelně vede i ke snížení vlivu sociálních norem. Důvodem tohoto oslabení může být například přesunutí naší pozornosti spíše na problém, než-li na příjemce. Jiným důvodem může být oslabení přirozené hierarchie našeho běžného života, tedy oslabení našich sociálních statutů a rolí, plněných v reálném světě, jako je například status studenta či role vedoucího taneční skupiny (KIESLER et al., 1984. In: ŠMAHEL, 2003).

Kromě oslabení přijímání sociálních rolí mizí v prostředí internetu díky jeho anonymitě i mnohé bariéry. Člověk se stává otevřenějším a

výřečnějším, je schopen se více odhalit, jít do větších podrobností. Právě to je jeden z aspektů, který mladí lidé často uvádějí, že je k počítači táhne. Zároveň ale přiznávají, že je také vyjádřením určitého deficitu této kvality v reálné oblasti jejich životů (ŠMAHEL, 2003).

V souvislosti s větší otevřeností jedince je dalším důležitým znakem internetu, jakožto prostředí bez zábran, fakt, že také působí na člověka ve směru redukce jeho úzkosti. Člověk se stává uvolněnějším a poskytuje tak i živnou půdu své otevřenosti. *„Z výzkumu, který se zabýval otevřeností respondentů při vyplňování dotazníků, vyplynulo, že respondenti byli prostřednictvím internetu podstatně méně úzkostliví než při psaní na papír“* (JOINSON, 1998. In: ŠMAHEL, 2003, s. 14). Ve virtuálním světě prožívají mladí lidé pocit osvobození od svých komplexů a strachu, stejně jako pocit zmírnění jejich tenze. Častým pocitem je také absence jakýchkoli sankcí, ať už by se měly týkat konkrétního člověka, s nímž právě komunikují, nebo skupiny, do níž patří. Společně s anonymitou a disinhibicí ovšem dává tento pocit oproštění od všech sankcí také prostor k neusměrněným verbálním projevům agrese vůči jedincům v tomto virtuálním světě.

Snížení úzkosti i zmírnění komplexů velice napomáhá také absence sebe sama jakožto fyzického objektu. Zejména v období dospívání, které je mimo jiné typické i svou zaměřeností na zevnějšek, je tento aspekt popisován jako velice úlevný. Stejně jako možnost naprostého ukončení kontaktu v případě jakýchkoli rozporů či konfliktů. V tomto smyslu je internet také jinak popisovaný jako prostředí bez závazků. Lidé zde neočekávají žádné závazky, ani žádnou zodpovědnost, jež se se závazkem přirozeně pojí. Někteří naopak právě této nezávaznosti, anonymity internetu i absence své fyzické stránky v tomto virtuálním prostoru využívají ke zkreslení pravdivých údajů a skutečností o sobě. A to ze strachu z možného odhalení jejich pravé identity (ŠMAHEL, 2003).

Období dospívání je ovšem s hledáním vlastní identity úzce spjata. Například dle E. H. Eriksona je právě hledání vlastní identity v kontrastu s nejistotou ohledně své role mezi lidmi, ústředním konfliktem celé jedné etapy vývoje člověka. Vzhledem k tomu, že smíření sama se sebou- jak se svými psychickými vlastnostmi, tak i se svým fyzickým vzhledem, stejně jako utvrzení své role mezi lidmi hraje velice důležitou roli v tomto konfliktu, kladu si otázku, nakolik se právě trávení času v tomto anonymním virtuálním světě projeví na prožívání identity těchto jedinců a na jejich chování ve vztazích ve světě reálném. Neboť v kyberprostoru můžeme vytvářet identitu zcela jinou, pro nás více vyhovující. A v případě jakýchkoli drobných nepříjemností či náznaku ohrožení můžeme všechny kontakty a vztahy s lidmi okamžitě a bez velkých cavyků ukončit. V tomto prostředí nás netrápí žádné závazky, spojené se zodpovědností. Ale to samozřejmě není realita běžného světa, jež leží vně počítače. Na rozdíl od kyberprostoru je všední svět doslova plný závazků, ať už vůči autoritám, sobě nebo vůči svým blízkým. Proto se tyto dva světy musí pocitově někde střetnout a toto střetnutí nějak projevit. Ať už ve vztahu ke světu, k lidem kolem nás nebo k nám samotným.

Již v kontextu s ústředním konfliktem této fáze života, který popsal E. Erikson, docházím k mnohým problémovým otázkám. Jak můžeme plně ovládnout nejistotu spojenou s naší rolí ve světě a mezi lidmi, když s nimi budeme komunikovat vzdáleni na míle daleko, z bezpečí našich domovů? A jak najdeme opravdu sebe sama, když může být onen obraz já, s nímž se ztotožňujeme, vlastně dvojí? Vidíme, že je téma identity v kontextu s virtuálním světem stále plné otázek. Proto by si jistě zasloužilo dostatek naší pozornosti. Nicméně i přes všechnu snahu na toto téma není v této bakalářské práci bohužel dostatek prostoru.

Dalším velice důležitým aspektem internetu je také skutečnost, že jsme si zde všichni rovni. Tato rovnost statutu nám dává stejné příležitosti, ať už jsme jakékoli rasy, křesťané či hinduisti, muži či ženy, lidé s vysokou či základní školou. To, co zde má vliv, je především naše schopnost sdílení, vytrvalosti a kvalita našich idejí (DIVÍNOVÁ, 2005).

O internetu se dá také říci, že je jakýmsi transcendentálním prostorem, v němž se stírají hranice prostoru, měst a států, mizí omezení daná naší geografickou polohou. Připojit se je možné prakticky odkudkoliv. Připojení nabízí všem uživatelům bez rozdílu příležitost potkat někoho, kdo by dokázal pochopit jejich specifické zájmy či potřeby, ačkoli se v jeho nejužším okolí nikdo takový nenachází. V okamžiku se můžeme spojit s kýmkoli z milionů lidí po celém světě. Při výběru konkrétních lidí hrají svou roli kromě sdílení zájmů či stejných skupin v reálném světě také nevědomé motivy. Díky tomu není výjimkou, když mají uživatelé pocit, že v tomto virtuálním světě narážejí na podobné typy lidí. Tak si můžeme vzájemně prostřednictvím internetu oslovovat své skryté tužby, potřeby a emoce, aniž bychom si toho byli vůbec vědomi (DIVÍNOVÁ, 2005).

Kromě stírání hranic prostoru, stírá internet i hranice času. Usedneme-li k počítači a připojíme se na internet, minuty se rychlostí blesku mohou změnit na dlouhé hodiny. „*Zatímco čas přirozeného světa je segmentován časovými pásmy, v kyberprostoru platí planetárně jeden on-line čas*“ (SAK et al., 2007, s. 32). Jednotný on-line čas je mimo jiné jedno z významných specifik internetu, jehož využívá světová ekonomika. Naše subjektivní vnímání času je velice úzce spojeno se změnami našeho světa. Spojení našeho světa a vnímání času můžeme zaznamenat například, vyskytujeme-li se v prostředí extrémně bohatém na podněty nebo naopak tam, kde je prostředí chudé a monotónní. V pestrém a měnícím se světě nám plyne čas mnohem rychleji, naopak ve statickém světě se může zdát přímo nekonečný (DIVÍNOVÁ, 2005).

Kromě hlavního specifika internetu, jako prostředí bez zábran, se nám nabízí také charakteristika internetu, jako prostředí odreagování a zábavy. Šmahel nabízí metaforu internetu, představující vstup do zábavního parku. Lidé si sedají k internetu a mají často pocit, jako kdyby vstupovali někam, kam se jdou bavit nebo relaxovat. Nezřídka se můžeme setkat s lidmi, kteří uvádí jako jeden z hlavních motivů k připojení k internetu právě zabití volného času nebo touhu po legraci a zábavě. Nemůžeme však ani zde říci, že to tak mají zcela všichni. Je důležité odlišovat, jaký druh činnosti dotyční na internetu nejčastěji vykonávají, popřípadě jakých služeb nejvíce využívají. Neboť pro mnohé dospívající i pro řadu dospělých může být internet především prostředkem k práci. Ovšem stále platí, že stejně jako je lunapark v běžném světě místem zábavy, odpočinku a odreagování, je i v prostředí internetu místo, které považujeme za relax. Takovým místem mohou být například různé sociální sítě se svými chaty (ŠMAHEL, 2003).

Lidé v souvislosti s internetem uvádí také stav, který se v psychologii nazývá „flow“. *„Flow je popisován jako stav, kdy je člověk pohlcen svou činností, vtažen do děje tak, že zapomíná na sebe, svou únavu a jde mu jen o prováděnou činnost bez ohledu na výsledek“* (ŠMAHEL, 2003, s. 28). Naprosté pohlcení činností člověku umožňuje na chvíli utéct sám od sebe a od svých problémů. Internet je tak prostředkem, který nám pomáhá překonat současné krize, popřípadě odsouvat jejich aktuální řešení (ŠMAHEL, 2003). V současné době, kdy je téměř nutností vyzvednout si každý den svou e-mailovou schránku a zapnout internet, je příležitostí k útěku od svých problémů více než kdy dříve.

2. 2 Komunikace v kyberprostoru

2. 2. 1 Člověk a komunikace přes počítač

Komunikace je základem sociální interakce. „*Různé druhy komunikace naplňují náš každodenní život. Komunikujeme s druhými nebo od nich přijímáme zprávy řečí, písmem a také pomocí celé řady neverbálních komunikačních signálů*“ (HAYESOVÁ, 2011, s. 29). Stejně jako se mění naše doba, mění se i prostředky naší komunikace. Nebo také, stejně jako se mění naše prostředky komunikace, mění se i naše doba. Druhá formulace je pravděpodobně vhodnější, neboť zde více vyniká možný vliv povahy prostředků komunikace na život člověka. Proto také dříve než se pokusím specifikovat tzv. on-line komunikaci, ve zkratce pohovořím o základních změnách, kterými člověk prošel ve vztahu k měnícím se prostředkům komunikačního procesu.

Prvotním médiem komunikace je řeč. Před vznikem knihtisku, který se začal masově šířit až kolem roku 1448, byli lidé odkázáni především na informace v podobě řeči. Oblast znalostí lidí před rokem 1448 se nelišila tolik, jako v dnešní době. Současné vědění je více rozptýlené a lidé se zaměřují spíše na dílčí oblasti naší skutečnosti, což vede k mnohem větší specializaci. Před masovým rozšířením knihtisku bylo mezi lidmi mnohem méně individualismu a specializace, které jsou považovány za typické znaky člověka západní společnosti. Lidé před rokem 1448 získávali informace převážně skrze řeč, tudíž na ní i podstatně záviseli. Závislost na řeči je vtahovala do kmenové sítě. Jelikož mluvené slovo přenáší intonací mnohé rozličné emoce, byl tehdejší sluchově-hmatový člověk mnohem přirozenější. Abeceda vytrhla člověka z kmene a vhodila ho do světa specializovaných a psychicky zredukovaných lidských bytostí, které fungují ve světě lineárního času. Zde nastal onen bod zlomu, který přesunul lidskou pozornost k zraku a nastolil éru zcela nové komunikace (McLUHAN,

2000). Obecně byl také samotný termín komunikace ve všech epochách chápán trochu rozdílně a i v této oblasti lidského života tedy došlo k mnohým změnám.

Ve společnosti „epochy mluvení“ dominoval jeho význam účasti a sdílení, v dnešní době je to spíše šíření a sdělování. Přitom se nám postupně začíná odhalovat ještě její další význam, který pokládá za komunikaci jakýkoli dynamický vztah, jenž určitým způsobem zasáhne do fungování subjektu. Nyní přestává být komunikace prostředkem sblížení mezi lidmi a postupně se stává jakýmsi propojením strojových koncepcí (LOHISSE, 2003). Stále více se tedy ukazuje, že nyní jsme i my v určitém přechodovém období, během něhož dochází v souvislosti se změnou prostředků komunikace k významným změnám v životě člověka. Jednou z hlavních změn je především odsun osoby účastníka interakce do pozadí, neboť účastník interakce je v současnosti skryt za informačními a komunikačními prostředky. Je patrné, že povaha komunikačních prostředků bude pravděpodobně ovlivňovat i způsob komunikace účastníka interakce.

2. 2. 2 Komunikace v on-line prostředí

V zásadě je možné rozdělit komunikaci on-line podle toho, prostřednictvím čeho jsou dané informace předávány nebo podle toho, v jakém čase se naše interakce odehrává. Můžeme rozlišit text, obraz, zvuk a multimedia, která představují kombinaci textu, obrazu a zvuku, příkladem jsou videokonference. Do textu se řadí například e-mail či různé chaty a tvoří většinu on-line komunikace mezi lidmi. Text je často jediným způsobem, jak v tomto virtuálním světě můžeme vést komunikaci nebo navázat vztah. Text také představuje zcela nový způsob prezentace vlastní identity (ŠMAHEL, 2003).

Dle času můžeme rozdělit on-line komunikaci na synchronní a asynchronní. U synchronní komunikace hraje hlavní roli fakt, že spolu

komunikující hovoří ve stejný okamžik. Komunikující jsou ve stejný okamžik připojeni k internetu a zpráva, kterou píše, se okamžitě zobrazuje na monitoru toho druhého. Příkladem je například chat nebo diskusní skupina. Asynchronní komunikace se uskutečňuje s časovou prodlevou. Není zde vyžadována současná přítomnost obou komunikujících u počítače, tudíž si dotyční vyzvednou svou zprávu až tehdy, kdy se opět připojí k internetu. Takovou asynchronní komunikací je například e-mail nebo webová nástěnka. Uvedené rozdělení ovšem nemůžeme považovat za fixní neboť v mnohých případech je možné příslušný nástroj komunikace zařadit do obou typů. Nejnovější nástroje komunikace jsou stále více univerzální a umožňují použití všech typů komunikace zároveň (ŠMAHEL, 2003).

Obecně můžeme specifika a omezení on-line komunikace rozdělit také do kategorií. Jednou z nich je náš subjektivní zážitek při textové komunikaci. Každý z nás se liší svou schopností vyjadřování prostřednictvím textu. I když se dá tato schopnost poměrně dobře ovlivnit učením, některým z nás je vrozená. Následný zážitek komunikace tedy silně ovlivňuje to, zda se dotyčný pisatel cítí při psaní jistě či nikoli. Ti, kteří se cítí ve slohu nejistí, dávají přednost spíše chatu před e-mailem. Též se lišíme ve své schopnosti odhalování skrytých významů a nálad mezi řádky. Ač se to může zdát jako maličkost, bez schopnosti vcítění se do druhého a jeho emocí bychom si mohli často připadat nepochopení, což by nás ještě více oddalovalo od lidí. Vždy si taktéž představujeme osoby, s nimiž si píšeme, byť si tohoto faktu mnohdy nejsme vědomi (DIVÍNOVÁ, 2005).

Jinou kategorií je tvorba samotné zprávy, z níž můžeme vyčíst o člověku mnohé. Styl psaní a podoba textové zprávy vždy vypovídají něco o osobnosti člověka a jeho naladění. Abychom například zjistili, v jaké rovině je náš vztah s jedincem, s nímž komunikujeme, sledujeme v naší komunikaci především off-line pauzy, vkládání emotikonů a

znaků, gramatickou stránku projevu a další. Události, jež se dějí ve vztahu k příjemci zprávy, mění také styl našeho psaní. Styl našeho psaní může být například více či méně expresivní nebo detailní (DIVÍNOVÁ, 2005).

Další důležitou kategorií specifík a omezení on-line komunikace je čas, tempo a frekvence komunikace. Stejně jako se o vztahy musíme starat v reálném světě, i v tomto virtuálním světě je třeba věnovat určitý čas vztahům, které jeho prostřednictvím realizujeme. Ale i určité časové prodlevy v naší komunikaci mají svůj smysl. Například možnost prodlevy v odpovědi při psaní e-mailu se ukazuje jako jeden z faktorů, který posiluje naši sebereflexi, sebekontrolu a pomáhá přizpůsobení zážitků ve vztahu. Při asynchronní komunikaci máme větší pocit spojení sama se sebou, neboť máme větší příležitost se vyjádřit o sobě. U synchronní komunikace máme spíše pocit přítomnosti druhého. Každý z nás má také odlišnou intenzitu i frekvenci, s jakou komunikuje. Dle intenzity a frekvence komunikace také velice často odhadujeme případné změny v našem vztahu. Možnost poslat svou zprávu, kdykoli se nám zachce, nám dává pocit, že jsme s druhým v neustálém kontaktu, že je stále přítomný, že je tu s námi. Díky on-line komunikaci mohou tudíž vymizet i nepříjemné pocity odloučení (DIVÍNOVÁ, 2005).

Předposlední kategorií specifík a omezení on-line komunikace je ukládání zpráv. Pravděpodobně nám vůbec nedochází, co vše o nás může prozradit pouhé ukládání zpráv. To, jaké zprávy si ukládáme a kolik, se úzce pojí jak s naším přístupem, tak i s naším způsobem bytí ve vztahu. Uložená zpráva nám umožňuje kontinuum ve vztahu. Pokud si zprávu uložíme, může být následně použita jako podklad pro znovuoživení vztahů nebo jejich přehodnocení. Také nám pomáhá eliminovat případné chyby, které by mohly být v komunikaci rušivé. Například když zapomeneme, kdy přesně dotyčný odjíždí na dovolenou, a proto se ho

zeptáme znovu na přesný termín, ačkoli víme, že jsme již jednou odpověď dostali (DIVÍNOVÁ, 2005).

Poslední kategorií specifík a omezení on-line komunikace je absence neverbální části komunikace. Pokud často něco on-line komunikaci skutečně chybí, pak je to právě její neverbální složka. Vzhledem k tomu, že informace o našich emocích jsou skryté v intonaci, již v textové on-line komunikaci také nevidíme, může mezi námi docházet k nedorozuměním, projekcím či dvojznačnostem. Vyjádřit přes text například ironii či sarkasmus je vskutku obdivuhodný výkon. Na druhou stranu nám absence neverbální složky může poskytovat přímější naladění na psychiku druhého bez toho, aniž bychom byli například mateni jeho protichůdnou mimikou. A právě ona absence neverbální stránky komunikace je zároveň tím, co lidi povzbuzuje k otevřenosti a pomáhá jim odbourat sociální úzkost a posilovat jejich sociální dovednosti (DIVÍNOVÁ, 2005).

Ačkoli může on-line komunikace pomáhat v překonávání pocitů odloučení a odbourávání sociální úzkosti, je nezbytné brát stále na vědomí i její slabou stranu. Hlavní slabou stránkou komunikace on-line zůstává, že při komunikaci prostřednictvím textu nedokážeme v běžné míře zachytit informace o naší intonaci a pestrých emocích, které jsou důležitou částí našich osobností.

3 ČLOVĚK A POČÍTAČE

3. 1 Změna lidského života v éře počítačů

Jak jsme již mohli vidět v předchozích kapitolách, počítače se svým kyberprostorem mají na člověka vliv v mnohých aspektech jeho života. Ať už hovoříme o rovině jeho poznávání, vnímání či prožívání, o jeho vztahu k sobě či k druhým. Dá se tedy říci, že počítač je jedním ze silných vlivů, jenž člověka dnešní doby utváří. V současném světě, kde můžeme počítače s připojením k internetu potkat téměř na každém rohu, se tato problematika začíná jevit jako stále významnější.

Málokdo si plně uvědomuje, že s mnoha novými objevy se stále více zvětšuje dosah všech mediálních technologií. Příkladem může být například fakt, že než se podařilo rozhlasu v USA nasbírat padesát milionů posluchačů, trvalo mu to přesně 40 let. V případě počítače stačilo pouze 15 let, aby byl využíván padesáti miliony uživatelů. A když pak přišel internet, již během pouhých čtyř let ho začalo pravidelně využívat padesát milionů lidí (GIDDENS, 2000). Kdo by si byl v dávných dobách dokázal představit, že se mohou technologie a informace šířit takovou rychlostí do celého světa? A právě tato rychlost se stala jednou z hlavních klíčových vlastností světa kolem nás.

Současná západní společnost je charakterizována svou rychlostí, vzájemnou provázaností a spojitostí. V souvislosti s počítači také můžeme narazit na nové pojmy jako je kyberkultura, digitální/digitalizovaná kultura či webový životní styl. O generaci lidí dneška a zítřka se také začíná hovořit jako o generaci netu, generaci on-line nebo síťové generaci. Za všemi těmito názvy můžeme vidět člověka a počítač, jako neodmyslitelnou součást jeho života. Proto je nemyslitelné, že by na něj tato změna neměla žádný výrazný vliv. Ale jak tato počítačová doba mění nás a naše životy? A kam nás posouvá? Dle Riegla se díky počítači a používání síťových technologií ve škole i

v práci začínají pomalu stírat rozdíly mezi aktivitami, kterým se věnujeme ve volném čase a těmi, které se pojí s naší prací (RIEGEL, 2001).

Samotná proměna trávení našeho volného času ovšem nespočívá pouze v přidání aktivity na počítači. Kromě toho, že nám počítač poskytuje některé zcela nové aktivity, jako jsou například blogy, je také průsečíkem všech našich dřívějších aktivit. Naše koníčky, které jsme dříve realizovali v různých volnočasových organizacích a institucích, v konkrétním čase, s konkrétními lidmi, můžeme nyní uspokojovat sami, z prostředí našich domovů. Přelomovým rokem se v tomto ohledu stal rok 2005, kdy průzkumy ukázaly, že aktivity na počítači dostihly svou frekvencí sledování televize, jež se drží po celých třicet let na první příčce v trávení volného času mládeže. Tento rok je také považovaný za rok nástupu digitální éry naší společnosti. Poprvé se zde objevila také skupina čtenářů elektronických knih. Pravděpodobně na úkor počítače se prudce snižuje v generaci od 19-23 let množství času, věnované četbě klasických knih, jež jsou nahrazovány jejich elektronickou verzí. Co se však ukazuje jako zajímavé, je fakt, že zároveň vzrostl počet činností spojených s přírodou, jako je práce na zahradě nebo turistika. Můžeme zde hovořit o určitém trendu, neboť skupina, u níž se tento fenomén začíná objevovat, je právě skupinou s nejvyšším indexem „komputerizace“ (SAK et al., 2007).

Přestože se mnozí domnívali, že s nárůstem aktivit na počítači bude počet aktivit, uskutečňujících se venku, klesat, došlo k překvapení všech k naprostému opaku. Četnost těchto aktivit naopak v porovnání s předchozími léty stoupla. Téměř se zdá, jako kdyby si tito mladí lidé vědomě či podvědomě uvědomovali množství času, které tráví za počítačem, jenž neumožňuje fyzické vybití a snažili se tak o určitou formu kompenzace.

S rostoucí skupinou jedinců, pravidelně využívajících počítač se změnila také skupina, která počítače dosud nevyužívá. Ukazuje se, že komputelizace je silně spojena se vzdělaností, sociokulturní i finanční úrovní jednotlivých rodin. Skupinu, jež počítač i v dnešní době odmítá, tvoří spíše ženy, osoby vdané nebo ženaté, pracující manuálně, s nižším vzděláním. Téměř 70% těchto lidí nemá maturitu, nejčastěji jsou vyučení. Čím větší je také komputelizace rodin, tím vyšší jsou jejich příjmy. Tato skupina odpůrců počítačů se také liší svým vztahem ke sportu. Častěji, než jedinci pravidelně využívající počítač, navštěvují sportovní utkání, ale co se týče aktivního sportování, je jeho frekvence v porovnání s počítačovou skupinou velmi malá. Důležitou oblastí odlišností této skupiny a skupiny těch, kteří počítače využívají, je oblast jejich hodnot. Z výsledků sociologického výzkumu Stav implementace e-learningu do vzdělávacího procesu vyplynulo, že skupina lidí, kteří počítače nevyužívají, uvádí jako nejdůležitější hodnoty zdraví, přátelství, rodinu a děti, lásku, mír, užitečnost druhým lidem. Nejméně preferují hodnoty jako je pravda a poznání, soukromé podnikání a Bůh. Naopak skupina, preferující počítače, uvedla jako nejdůležitější hodnoty demokracii, zajímavou práci, společenskou prestiž, soukromé podnikání, veřejně prospěšnou činnost, politickou angažovanost a Boha. Nejméně preferované byly hodnoty rodina a děti, láska, životní partner a mír (SAK et al., 2007).

Schopnost práce s počítačem se stává stále větší nezbytností v našich životech. Chceme-li studovat, musíme se s počítačem dříve či později naučit zacházet, neboť ve školách dnešní doby není již možnost odevzdávat jakékoli práce v jiné než elektronické podobě. Stejně tak, když se ucházíme o pracovní pozici. I zde hraje tato dovednost často klíčovou roli. Postupně se tedy absence této dovednosti stává určitým handicapem v celé naší společnosti. Proto lze předjímat, že bude stále více lidí ochotných přijmout počítač do svého života jen proto, aby se

stali konkurenceschopní a neměli pocit, že se ocitají mimo společnost. Přesto bychom mohli hodnoty této skupiny lidí nazvat jako ty více tradiční, ty, které se hodně vztahují k druhým, zejména k rodině a dětem. Je skutečně smutné zjištění, že možná i díky přechodu společnosti k počítači se začínají tyto hodnoty ze společnosti stále více ztrácet.

Protipólem skupiny lidí, žijících bez počítače, jsou studenti informačních technologií. Stále je otázkou, zda a čím se od studentů jiných oborů liší. Je známo, že studium tohoto oboru předpokládá velkou schopnost abstrakce, jíž disponuje jen malá část naší populace. Na druhou stranu se často setkáme s názorem, že mimořádnost v jedné rovině je doplněna nedostatečností v rovině druhé. Na Masarykově univerzitě v Brně byl proveden výzkum, týkající se možného vlivu studia informatiky na osobnost studujících. Dotyční dostávali osobnostní dotazníky na začátku a na konci studia. Předpoklad, že se rozdíl mezi ročníky projeví zejména na škále neuroticismu, se nepotvrdil. Výsledky však nejsou zcela prokazatelné, neboť zde figuroval velmi malý vzorek respondentů a také se dá očekávat vliv informačních technologií již před nástupem na školu. Z rozhovorů se studenty informatiky ale často vyplývá, že se již v pubertě a adolescenci cítili sociálně izolovaní a po nástupu na školu zjistili, že se na škole cítí podobně každý druhý. Je otázkou, zda byl nejdříve zájem o počítač, díky němuž se pak cítili osamocení či zda se cítili osamocení a proto začali trávit svůj čas na počítači (PROKEŠ, 2000).

Téma izolovanosti, osamocení a vztahů vůči druhým je v souvislosti s počítačem mezi lidmi poměrně často diskutovaným jevem, jež pozvolna přechází v jakýsi obecný předsudek. Proto by bylo přínosné ukázat, jaké výsledky přinesly výzkumy, týkající se této problematiky.

Nejdříve bych zmínila výzkum, který porovnává skupinu lidí, jež počítač pravidelně užívají s tou, která s ním nepřichází do kontaktu. Výzkum skutečně potvrdil, že právě skupina, jež počítač nepoužívá,

prožívá pocit osamocení méně, než-li ta druhá. Ve skupině častých uživatelů počítače byl pocit osamocení pravidelně, často nebo občas zaznamenán u 37 % z nich. Zároveň také 45 % respondentů uvedlo, že jim právě počítač pomáhá toto osamocení překonávat. Je tím pádem stále otázkou, zda počítače pocit osamocení navozují, či zda ho překonávají (SAK et al., 2007).

Domnívám se, že záleží především na tom, komu konkrétně počítač slouží. Například představím-li si zejména některé starší osoby či osoby s fyzickým handicapem, kterým dělá větší problém vyjít ven mezi lidi, díky čemuž se často cítí osamělí, dalo by se předpokládat, že by výsledky jednoznačně potvrdily schopnost počítače toto osamocení překonávat, zlepšovat jejich sociální dovednosti a pomáhat navazovat vztahy.

Druhým výzkumem, jenž přinesl poznatky ohledně vlivu počítače na pocit osamělosti byl Krautův výzkum, který popisuje Vybíral. V rámci výzkumu bylo vybráno 256 jednotlivců z 93 rodin. Ani jeden z nich neměl před výzkumem žádnou zkušenost s počítačem a byli vybráni takoví lidé, kteří se spolu v místě bydliště znali a vzájemně spolu před výzkumem komunikovali. Výzkum se zaměřoval zejména na změny v sociálním začlenění do rodiny i do širšího okolí, stejně jako byly sledovány prožitky deprese, osamělosti a stresu. Analýza po dvou letech domácího užívání počítače přinesla výsledky, které prokázaly významnou korelaci mezi častým užíváním počítače a poklesem komunikace uživatelů s ostatními členy jejich rodiny. Taktéž se ukázalo, že při častém užívání počítače dochází k poklesu počtu lidí, kteří aktuálně patří do jejich fyzického sociálního okruhu. Zároveň se i zde potvrdil nárůst depresivních pocitů a pocitů osamělosti. Naopak se neukázala žádná významná korelace mezi časem na počítači a mírou prožívaného stresu. V neposlední řadě bylo zjištěno, že lidé s vyšší mírou extravertze trávili u internetu méně času. A překvapením také není, že

počítači dávali přednost spíše dospívající, než dospělí. (Vybíral, Zdeněk. *Mění se lidská psychika v éře internetu?* [on-line]. Psychologie Dnes, [2001-04-12]. [cit. 2013-07-25]. Dostupné na [www: http://www.rodina.cz/clanek1754.htm](http://www.rodina.cz/clanek1754.htm).)

V návaznosti na Krautuv výzkum bude zajímavé sledovat, nakolik se budou závěry jeho výzkumu shodovat s výsledky mého výzkumného šetření, které se snaží zmapovat oblast sociálních vztahů studentů informačních technologií a jehož částí je mimo jiné i škála míry osamělosti.

4 VZTAHY JAKO SOUČÁST LIDSKÉHO ŽIVOTA

4. 1 Vztah jako potřeba

Studium lidských vztahů je velice komplikované. Jedním z důvodů této komplikovanosti je těžká uchopitelnost samotných vztahů, jako předmětů našeho zkoumání, dalším důvodem je skutečnost, že pro každého z nás je vztah nositelem jiných důležitých významů. Přesto všichni více či méně pociťujeme důležitost jejich existence v našich životech, navzdory všem technologickým výtvarkům naší doby. Zřejmě i tento pocit je důvodem, proč o člověku můžeme hovořit jako o sociální bytosti. Coreth k uvedenému tématu poznamenává: „*Nežijeme jen ve vztahu k jiným jednotlivcům, nýbrž také v celku společenství, nejen ve vztahu Já a Ty, nýbrž také Já a My, tedy v personálním, ale také v sociálním vztahu*“ (CORETH, 1994). Žijeme tedy i ve vztahu k společnosti.

Dalo by se říci, že žít ve společnosti může být v leccem mnohem složitější a obtížnější, než být sám. Musíme dodržovat různá omezení, bojovat s druhými o své postavení v práci... Přesto ve společnosti zůstáváme. Z chování lidí můžeme vyzorovat, že se v něm tedy pravděpodobně uplatňují i určité pudové síly, jež jsou obdobné jako u některých zvířat. Dříve jistě měly tyto pudy sebezáchovnou funkci. Být sám totiž znamenalo být oslabený a zranitelný, čímž byl člověk ohrožen na životě. Dnes to tak úplně neplatí. V dnešním světě existují lidé, kteří žijí na okraji společnosti, bez stálých sociálních vazeb a vztahů a přesto přežívají bez větších problémů. Proto nás v současnosti drží ve společnosti ještě něco jiného. Zřejmě by nás v ní mohl udržet fakt, že stejně jako investujeme my do ní, i ona poskytuje něco nám. Obohacuje a zjednodušuje náš život. Snáze se zde například dostaneme k potravě a dalším věcem, které ke svému životu nezbytně potřebujeme (ŠIMEK, 1995). Ovšem teorie, že lidé vyhledávají společnost kvůli ziskům, které

jim společnost přináší, by stále nestačila k vysvětlení sociálního života člověka. Neboť i když máme vše, co k životu potřebujeme, pouze nemáme nikoho, s kým bychom se o to mohli podělit, dolehne na nás samota. Pocit samoty nás následně donutí jít mezi lidi.

Pravděpodobně i my máme přirozenou potřebu být mezi lidmi. Podobně jako někteří živočichové, žijící ve skupinách. A stejně jako mnohá zvířata obětují svůj život ve prospěch stáda, i člověk má tendence leccchého se vzdát- dokonce i vlastního života, ve prospěch druhého či skupiny (ŠIMEK, 1995). Důkazy lidské schopnosti obětovat se za druhé či společnost ostatně můžeme vidět nejvíce za války. Lidé jsou v ní schopni obětovat se nejen za své blaho nebo blaho svých členů rodiny, ale také za blaho obecné, blaho celého národa.

4. 2 Potřeba odstupu

Jak již bylo řečeno, každý den žijeme ve společnosti jiných lidí, s nimiž přicházíme do kontaktu, ať už chceme či ne. *„Svět naší zkušenosti je spolu-lidský a naše prožívání je silně určováno interpersonálními vztahy, tj. kontaktem s lidmi, jež osobně známe, na něž se těšíme nebo jichž se naopak bojíme...“* (ŘÍČAN, 2009, s. 21). Z předchozí citace je jasně patrný také silný vliv lidí kolem nás na náš duševní život. Ne všichni ovšem tento vliv vnímají jako něco příjemného a pozitivního. Mnoho z nás totiž bojuje se strachem právě v sociální oblasti našich životů.

Jedním z výrazných problémů ve vztazích v souvislosti se strachem je strach z odevzdání se. Příčiny strachu z odevzdání se můžeme často hledat již v nejranějším období našeho dětství. Jedním z faktorů, jež tento strach podporují, je nedostatek milující náklonosti, druhým faktorem je přemíra podnětů. Lidé se strachem z odevzdání se jsou v psychologii nazýváni také jako schizoidní typy osobnosti. Schizoidní typ osobnosti bude směřovat spíše k nezávislosti na ostatních.

Tito lidé mají často snahu nikoho nepotřebovat a nebýt na nikoho odkázán. Proto se mohou společnosti i lidí mnohdy stranit. Zdá se, že potřebují mít větší odstup od lidí než ostatní. Lidé schizoidního typu často omezují kontakty s lidmi. Jestliže se odstup příliš zmenší, mohou to tito jedinci pociťovat jako ohrožení životního prostoru i své integrity. Díky tomu se pak mohou snažit vyhýbat zejména osobním a bezprostředním kontaktům, které jsou více intimní. Jejich ochranou může být také převádění lidských vztahů na věcné (RIEMANN, 1999).

K tomu, abychom se vyhnuli bezprostřednímu kontaktu s lidmi, nám v současnosti dopomáhá mnoho technologií. Počítač a další technologie, které naši komunikaci zprostředkovávají, mohou být úrodnou půdou pro záměnu lidských vztahů za vztahy věcné. Velmi obecně by se dal vyvodit závěr, že tuto schizoidní taktiku podporují. Přesto je nevyhnutelné vyjít občas mezi lidi.

Když se schizoidní typ člověka vydá mezi lidi, obvykle se cítí lépe spíše ve skupinách a kolektivech, kde je možnost, že zůstane anonymní, zároveň však bude moci prožívat pocit sounáležitosti. Na okolí působí schizoidní typy spíše neosobně a distancovaně. Můžeme je dlouho znát, aniž bychom je vlastně pořádně znali. Schizoidní osobnosti se údajně vyhýbají blízkosti druhého také ze strachu před otevřením se a tak upadají do stále větší osamělosti. Prohlubující se díra, mezi nimi a lidmi, se během let může zvětšovat, díky čemuž mohou mít s lidmi mnohem méně zkušeností. Pro schizoidní osobnosti pak může být pravděpodobně i těžší zjistit, co se v druhých děje. Nedostatek zkušeností s lidmi může též podporovat nedůvěru a nejistota v mezilidských vztazích se tím může stále prohlubovat. Schizoidní typy lidí obvykle rozvíjejí především funkce a schopnosti, které jim pomáhají zlepšit orientaci ve světě a dojít k určitým jasně daným výsledkům. Typickým příkladem jsou například poznávající intelekt a rozum. Proto se také není čemu divit, že schizoidní typy osobnosti upřednostňují

častěji spíše exaktní vědy, které jim mohou poskytovat jistotu a oproštěnost od všeho, co je emocionální a co se týká jejich prožívání (RIEMANN, 1999).

Určitý odstup od lidí však může být vnímán také jako přirozená součást člověka, která potřebuje ke svému plnému životu prostor a svobodu. Stejně silně, jako na nás působí naše touha po sepětí, můžeme v sobě vnímat i něco, co lační po samotě a oddělení. Něco v nás, co přirozeně prchá za všech závazků a snaží se se před nimi ubránit. Odpor k sepětí pravděpodobně vzniká na tom místě v nás samých, jež si přeje, aby byl život kolem něj jasný, přehledný a svobodný. Na hlubší úrovni může být odpor k sepětí vyjádřením věčného boje nebe se zemí, boje tendencí směřujících vzhůru, jež jsou představitelem pořádku, smyslu, svobody a tendencí, jež vyjadřují složitost, změnu a sepětí. Proto se i v našich vztazích setkáváme s určitým napětím a protikladností tendencí k sepětí a odstupu. Napětí mezi sepětím a odstupem bychom se však neměli bránit, naopak. Měli bychom se ho snažit plně prožívat, přijmout protiklady v nás, jako sobě vlastní a znovu a znovu případné extrémní vyrovnávat. Neboť ani jedna z uvedených stran by sama bez druhé nebyla dobrým pánem (MOORE, 1994). Bohužel se stále více ukazuje, že právě prostředí, v němž žije dnešní západní člověk, samo o sobě působí ve směru schizoidního vývoje člověka. Je pro nás zřejmě stále obtížnější tyto vnitřní protiklady sepětí a odstupu ve vztazích vyrovnávat.

Destabilizujícími vlivy, které působí na člověka současnosti, jsou především přemíra podnětů, kterým se neumí dostatečně bránit nebo pocit nejistoty a nebezpečí, když vidí, čeho všeho je současná technika schopna. Samozřejmě jsou zde i určité protipohyby, jako je například vzrůstající zájem o jógu a meditaci nebo častější užívání drog, ukazující na potřebu obrácení se do svého čistě vnitřního světa. Riemann upozorňuje na hrozbu ze strany techniky, jež překračuje prostor a čas a

životních podmínek, v nichž se nyní nacházíme. Podle jeho názoru by totiž mohlo dříve, než se nadějeme, dojít k obecnému úpadku našich duševních schopností a proces schizoidního vývoje celé společnosti západu by tak mohl nabýt více než reálných tvarů (RIEMANN, 1999).

Riemannův názor ohledně vývoje současné společnosti může znít poněkud extrémně. Přesto je jeho kladem, že nabádá k obrácení pozornosti zpět k člověku a k otázce vlivu prostředí, v němž se jedinec nachází, na psychiku člověka.

4. 3 Vztahy ve virtuálním světě

Dle výzkumu Katze a Aspdena, probíhajícího v USA, bylo zjištěno, že se 22 % uživatelů internetu někdy potkala s někým, koho poznala na internetu. Do lidských životů tedy začal pronikat zcela nový typ vztahů, jež se od reálných vztahů jistě určitým způsobem liší. Co je to ale přesně onen kybervztah či on-line vztah?

„Cybervztah je druh mezilidského vztahu, který vznikl prostřednictvím on-line kontaktu a je rozvíjen a udržován především elektronickou konverzací uskutečňovanou prostřednictvím e-mailu a virtuálních komunit“ (DIVÍNOVÁ, 2005, s. 54). Dá se tedy říci, že základním faktorem, který určuje, zda můžeme daný vztah nazvat kybervztahem je především prostředí vzniku a způsob uskutečňování takového vztahu. Jaká jsou ale specifika takových vztahů?

Jedním z jedinečných aspektů kybervztahu je zážitek z druhé osoby, který, pokud nepoužíváme webkameru, je omezen čistě na psaný text. Jelikož nevíme, jak druhý vypadá a nemůžeme ani číst v jeho neverbálních projevech, je zde velký prostor pro různé projekce. Člověk si nevědomky projikuje do druhého svá přání, očekávání či strachy. Fyzická přitažlivost je zde nahrazena přitažlivostí myšlenek druhého a jeho fyzická blízkost je vyjádřena častostí kontaktu. V prostředí internetu je vše urychleno. Urychlení se projevuje i ve vztazích, díky čemuž se

vztahy přes internet formují mnohem rychleji než vztahy v reálném světě. Příčinu zrychleného vývoje on-line vztahů můžeme najít v tendenci být víc otevřený vůči druhému, díky anonymnímu prostředí. V prostředí internetu se lidé stávají otevřenými dříve, než ve vztazích běžného světa a tudíž i rozvoj intimity v on-line vztahu postupuje mnohem rychleji (DIVÍNOVÁ, 2005).

Vypadá to, že kybervztahy mají mnoho pozitivních stránek, které člověku navázání kontaktů s druhými velice usnadňují. Otázkou ovšem zůstává, jaká je kvalita takových kontaktů a zda tyto kontakty následně obstojí i v reálném světě. „*Ve výzkumu HomeNet došli autoři ke zjištění, že on-line vztahy jsou typicky slabší ve srovnání se vztahy z reálného života*“ (SUBRAHMANYAM, 2001. In: ŠMAHEL, 2003, s. 74) V dalším výzkumu zjistili Parks&Roberts, že lidé celkově věnují on-line vztahům méně času, než-li vztahům reálným. Také upozorňují na kratší trvání on-line vztahů. Nad druhou stranu jsou zde výzkumy, jako například McKenna a Bargha, které ukazují, že sociálně úzkostní jedinci, kteří trpí svou osamělostí, nacházejí intimnější a naplňující mezilidské vztahy spíše zde, ve virtuálním prostředí, než v realitě. On-line vztahy se jim také daří velice úspěšně integrovat do běžného života. S tím může souviset i fakt, že čím více času trávíme v prostředí virtuálních skupin, tím spíše máme tendenci převádět on-line vztahy do reálné roviny našich životů. Na druhé straně mnohé výzkumy také naznačují, že máme skutečně malou tendenci propojovat okruhy přátel z internetu a těch z reálného života, takže není právě častým jevem jejich vzájemné představování (SUBRAHMANYAM, 2001. In: ŠMAHEL, 2003).

Ačkoli se mohou on-line vztahy v lecčem vyrovnat vztahům reálným, ukazují se zde i mnohá úskalí. Skutečně nepopiratelnou úlohu hrají v životech těch, kterým kontakt v reálném světě dělá problémy. Pro ně jsou on-line vztahy jedním z prostředků, jak uniknout své osamělosti a najít si někoho, s kým budou moci sdílet své zájmy. Přesto bychom

neměli nikdy zapomínat na samotnou podstatu skutečného života a vztahů, které Buber pokládá především za setkání. V souvislosti s tím také varuje: „*Každý prostředek je překážkou. Jenom tam, kde se všechny prostředky hroutí, dochází k setkání*“ (BUBER, 2005, s. 45). Proto bychom neměli virtuální vztahy odmítat, ale současně bychom jimi neměli nahrazovat naše vztahy skutečné. Tak jako se vším je zde nutné zacházet s nimi s mírou a rozmyslem.

EMPIRICKÁ ČÁST

5 EMPIRICKÁ VÝZKUMNÁ SONDA

5.1 Úvod

Ve svém výzkumném šetření se zaměřuji na oblast navazování sociálních vztahů u studentů informačních technologií. Snažím se obecně zmapovat způsob navazování a povahu sociálních vztahů studentů tohoto specifického oboru. Inspirací k výběru tématu mi byla vlastní zkušenost s lidmi z oboru informačních technologií a setkání s předsudky, týkajícími se právě jejich sociálního života. V literatuře, filmech i mezi lidmi kolem sebe jsem zaznamenala opakující se obraz studenta nebo pracovníka v oblasti informačních technologií. Tento obraz reprezentuje studenta informačních technologií jako člověka, který je mírně podivínský, uzavřený, hůře navazuje vztahy, a většinu svého času tráví u počítače a nikoli s lidmi. Vzhledem k tomu, že se má vlastní zkušenost mnohdy lišila od názorů, které tvrdí, že jsou studenti informačních technologií méně aktivní v oblasti vztahů, než lidé z jiných oborů, rozhodla jsem se, že se v mé bakalářské práci zaměřím na toto téma.

5.2 Cíl výzkumného šetření

Hlavním cílem mého šetření je zmapovat oblast sociálních vztahů studentů informačních technologií a pokusit se zodpovědět, jak studenti tohoto exaktního oboru navazují sociální vztahy, jaký je charakter jejich vztahů a jaké faktory, týkající se jejich oboru, vztahy studentů informačních technologií ovlivňují.

Má výzkumná sonda by také měla přispět k nastínění reálného obrazu sociálních vztahů studentů tohoto specifického oboru. Přesto není ambicí výzkumného šetření získat závěry, které by se daly obecně generalizovat na všechny studenty oboru informačních technologií. Jde spíše o zprostředkování hlubší zkušenosti s oblastí jejich sociálních vztahů.

5. 3 Předporozumění problematice

Vzhledem k aplikovanému kvalitativnímu přístupu této výzkumné sondy jsem se nesnažila definovat výchozí hypotézy, neboť ty by mohly ovlivnit směřování výsledků. Přesto k problematice navazování sociálních vztahů u studentů informačních technologií přistupuji s určitým předchozím předporozuměním.

Domnívám se, že pokud se objeví významné skutečnosti v oblasti navazování sociálních vztahů studentů informačních technologií, pak mohou mimo jiné souviset s jedinečným charakterem prostředí, s nímž studenti přicházejí do styku více, než ti z jiných oborů. Jak předkládám v teoretické části této práce, jejíž struktura obsahu vychází z mého předporozumění, virtuální svět může na člověka, jež ho navštěvuje, pravděpodobně působit různou měrou i v rovině jeho prožívání, vnímání a jednání. To může následně ovlivňovat člověka i v oblasti jeho vztahů.

Zároveň si myslím, že již samotný obor informační technologie může být spojen s určitou mírou izolovanosti, ať již dotyční studenti chtějí či nikoli, neboť jeho studium vyžaduje velkou dávku času, soustředěnosti a klidu a naopak nevyžaduje přímý kontakt s lidmi.

V neposlední řadě jsem toho názoru, že jsme každý jiný, ačkoli jsme stejného studijního zaměření. Tudíž mohou v navazování sociálních vztahů studentů informačních technologií hrát svou roli i rysy jejich osobnosti a individuální lidské potřeby.

5. 4 Vzorek participantů a jeho výběr

Výzkumný vzorek tvoří deset mužů, kteří jsou studenty informačních technologií na vysoké škole v Praze. Studenti jsou ve věku 21-27 let (medián=22, modus=22). Osm z deseti participantů studuje České vysoké učení technické. Z toho jich pět studuje na fakultě informačních technologií a tři na fakultě elektrotechnické. Jeden participant studuje na České zemědělské univerzitě a jeden na matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy.

K výběru výzkumného vzorku jsem využila kombinace metody sněhové koule a metody stratifikovaného výběru (MIOVSKÝ, 2006).

V nulté fázi výběru jsem oslovila svého známého, o němž vím, že se pravidelně pohybuje ve společnosti lidí z oboru informačních technologií a poprosila ho, zda by mi nepomohl sehnat nějaké participanty. Díky němu se mi ozvali nejen studenti informačních technologií, ale také lidé, kteří v tomto oboru již pracují, muži i ženy různého věku. V další fázi jsem použila metodu stratifikovaného výběru, při němž jsem se zaměřila pouze na muže, studenty.

Při náhodném oslovení nebyli potenciální participanti většinou ochotní se šetření zúčastnit a obávala jsem se následného nedostatku participantů. Proto jsem se rozhodla pro výběr metodou sněhové koule. Tuto metodu také podporoval fakt, že mám možnost kontaktu s lidmi, pohybujícími se v oblasti informačních technologií. Mým záměrem bylo blíže specifikovat výzkumný vzorek k ošetření reliability výzkumného šetření. Z toho důvodu jsem v další fázi výzkumu využila metodu stratifikovaného výběru.

5. 5 Výzkumné metody, validita, reliabilita a průběh šetření

K zmapování problematiky navazování sociálních vztahů u studentů informačních technologií jsem zvolila kvalitativní formu šetření

s použitím polostrukturovaného rozhovoru, doplněnou dotazníkem. Pro analýzu rozhovorů byla zvolena metoda vytváření trsů.

Kvalitativní formu šetření jsem zvolila z důvodu omezeného počtu participantů a snahy o hlubší studium zvoleného tématu, prostřednictvím sledování většího počtu vlastností výzkumného vzorku.

Polostrukturovaný rozhovor se mi zdál jako nejvhodnější metoda, protože participantovi nabízí dostatek prostoru a zároveň díky svému definovanému jádru poskytuje i jistotu, že bude dané minimum oblastí a otázek skutečně probráno (MIOVSKÝ, 2006)

Vzhledem k slabší standardizaci v kvalitativním výzkumu, má kvalitativní výzkum vyšší validitu, ale nižší reliabilitu, než výzkum kvantitativní. K doplnění polostrukturovaného rozhovoru dotazníkem mne přivedla snaha o ošetření reliability mého výzkumného šetření. Validitu šetření podporuje bohatost dat, které se podařilo zachytit díky nahrávání rozhovorů na diktafon (SILVERMAN, 2005).

Analýza rozhovorů za pomoci metody vytváření trsů mi umožnila seskupit a konceptualizovat výroky participantů do skupin na základě vzájemného tematického překryvu, jenž často vychází z otázek, které jsem participantům položila. Tím vznikly obecnější kategorie, jež jsou dále děleny do subkategorií, podle opakujících se znaků (MIOVSKÝ, 2006).

5. 5. 1 Sběr dat

Jak jsem psala, téma navazování sociálních vztahů u studentů informačních technologií jsem si vybrala díky opakovanému setkání s ne příliš lichotivou představou sociálního života lidí, pohybujících se v oboru informačních technologií. Abych ve své osnově rozhovoru alespoň částečně zachytila konkrétnější oblasti případných fixních představ veřejnosti ohledně sociálních vztahů studentů a pracovníků v oboru informačních technologií, založila jsem na sociální síti Facebook

veřejnou událost. V této události jsem stručně popsala cíl své výzkumné sondy a žádala všechny, kteří si zprávu přečtou, aby mi poslali zpět otázky z oblasti sociálních vztahů či jiných oblastí, s nimiž si myslí, že oblast vztahů souvisí. Upozornila jsem je přitom, že by tyto otázky měly být mířeny konkrétně na lidi z oboru informačních technologií. Na mou veřejnou událost reagovalo dvacet lidí. Z toho dvanáct žen a osm mužů. Celkově se mi podařilo sesbírat 64 otázek, které pro větší představu příkládám v příloze II. Tyto sesbírané otázky jsem následně rozdělila do skupin podle tematického a významového překryvu. Ze skupin otázek, jež měly nejvyšší četnost a taktéž se týkaly mého výzkumného cíle jsem vybrala přibližně patnáct otázek, které jsem ještě mírně upravila a doplnila. Na základě otázek náhodného vzorku veřejnosti jsem ve svém šetření také konkretizovala oblast navazování sociálních vztahů na navazování vztahů partnerských. Dohromady má moje osnova rozhovoru otázek sedmnáct. Pro větší přehlednost osnovu rozhovoru příkládám v příloze III.

Mé výzkumné šetření probíhalo v období června a července, v Terronské ulici na Praze 6. Přesný čas šetření závisel na individuálních potřebách každého z participantů, avšak rozhovory se všemi participanty byly provedeny ve stejných prostorech. K výběru jednotných prostor k rozhovorům mě přiměla snaha zajistit participantům dostatek soukromí, ticho k nahrávání rozhovorů a stejné podmínky pro všechny participanty při vyplňování dotazníku a polostrukturovaném rozhovoru. Jednalo se o světlou tichou místnost, v níž byl pouze koberec, stůl s občerstvením a polštářky k sezení na zemi.

Samotnému polostrukturovanému rozhovoru předcházelo vyplnění dotazníku, jehož finální podoba, včetně informovaného souhlasu, se nachází v příloze I. Dotazník se skládá ze tří částí. V první části se nachází základní údaje o participantech. Druhá část dotazníku měří míru osamělosti jednotlivých participantů. K měření osamělosti

jsem z angličtiny přeložila krátkou verzi sebeposuzovací škály UCLA Loneliness Scale (Version 3), jež byla vytvořena D. Russelem, L. A. Peplauem a Cutronem. Dotazník se skládá z deseti otázek a jako forma odpovědi je zde použita Likertova čtyřbodová škála. Participanti odpovídali zaškrtnutím jednoho z následujících slov, u nichž v závorce uvádím jejich kódování: často (4), někdy (3), zřídka (2), nikdy (1). Výsledné skóre je součtem odpovědí na jednotlivé otázky.

Poslední část dotazníku se snaží zmapovat oblast partnerských a přátelských vztahů a obsahuje sedm krátkých otázek, jejichž odpovědi participanti vypisovali.

5. 5. 2 Etika výzkumného šetření

Toto výzkumné šetření jsem prováděla se snahou dodržovat základní etické zásady, jako je například úcta k lidem nebo snaha maximalizovat možný přínos a minimalizovat případné újmy. Také jsem se snažila, aby byla zajištěna ochrana práv všech účastníků výzkumného šetření. Za účelem ochrany participantů i své vlastní osoby jsem vypracovala informovaný souhlas, který jsem dávala každému účastníkovi k podpisu ještě před započítím celého výzkumného šetření. Konkrétní podoba informovaného souhlasu je umístěna v příloze I., společně s dotazníkem.

6 VÝSLEDKY A ZÁVĚRY VÝZKUMNÉ SONDY

6.1 Výsledky dotazníků

Jak bylo již řečeno, dotazník použitý v této práci se skládá ze tří částí. V první části dotazníku se nachází základní osobní údaje participantů- jejich pohlaví, věk a vzdělání. V druhé části dotazníku byla za pomoci sebeposuzovací škály UCLA měřena míra osamělosti účastníků výzkumu. Třetí část tvoří sada sedmi otázek, určených k předběžnému zmapování oblasti sociálních vztahů participantů. Pro větší přehlednost popisují výsledky každé části dotazníku zvlášť.

6.1.1 Výsledky míry osamělosti- UCLA

Druhou částí mého dotazníku je sebeposuzovací škála UCLA Loneliness Scale (Version 3), obsahující deset otázek a čtyři varianty možné odpovědi. Na základě kódování odpovědí participantů a jejich následnému součtu mi vyšlo celkové skóre každého z účastníků. Možné dosažené maximum je 40. Obecný průměr u studentů, od něhož se výsledky odvíjejí je 20. Hodnoty 15-25 se považují za normální míru osamělosti. Hodnoty 25-30 značí zvýšenou míru osamělosti a hodnoty nad 30 ukazují na výrazně zvýšenou míru osamělosti daného jedince. Pro přehlednost jsem uspořádala výsledky participantů mého výzkumného šetření do tabulky.

Tabulka 1- Míra osamělosti u studentů informačních technologií

PARTICIPANT č. 1	20
PARTICIPANT č. 2	20
PARTICIPANT č. 3	17
PARTICIPANT č. 4	24
PARTICIPANT č. 5	22
PARTICIPANT č. 6	30
PARTICIPANT č. 7	20
PARTICIPANT č. 8	23
PARTICIPANT č. 9	19
PARTICIPANT č. 10	20

Z tabulky 1 můžeme vyčíst, že participanti č. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9 a 10 se pohybují v rozmezí hodnot 15-25. Můžeme říci, že hodnoty devíti z deseti participantů se nachází v pásmu běžné míry osamělosti. Pouze participant č. 6 dosáhl hodnoty vyšší, a to konkrétně 30. Hodnota 30 je již na rozhraní mezi zvýšenou mírou osamělosti a silně zvýšenou mírou osamělosti. Výsledky této části naznačují, že devět z deseti participantů nepociťuje vyšší než průměrnou míru osamělosti.

6. 1. 2 Výsledky- oblast sociálních vztahů

Třetí část dotazníku tvoří sada sedmi otázek, jež mají doplnit polostrukturovaný rozhovor a předběžně zmapovat oblast sociálních vztahů participantů. Kvůli větší přehlednosti a díky malému výzkumnému vzorku jsem výsledky uspořádala do tabulky.

Otázka č. 1- Kolik jste měl celkem partnerských vztahů?

Otázka č. 2- Jak dlouho trval Váš nejdelší vztah?

Otázka č. 3- Jste v současné době v partnerském vztahu?

Otázka č. 4- Pokud ne, řekl byste, že se snažíte nějaký partnerský vztah navázat?

Tabulka 2- otázky č. 1-4

Participant	Otázka č. 1	Otázka č. 2	Otázka č. 3	Otázka č. 4
P 1	3	30 měsíců	ANO	
P 2	4	48 měsíců	ANO	
P 3	2	30 měsíců	ANO	
P 4	5	9 měsíců	ANO	
P 5	3	60 měsíců	ANO	
P 6	1	1 měsíc	NE	Ano
P 7	4	72 měsíců	ANO	
P 8 V z	4	36 měsíců	ANO	
P 9 l	3	18 měsíců	ANO	
P 10 d	3	36 měsíců	NE	Ano

e

Vzhledem k malému množství participantů je vhodné považovat tuto část dotazníku spíše jako doplnění kvalitativních rozhovorů, než jako samostatnou část, jež má sama o sobě vysokou výpovědní hodnotu. Proto je nutné brát všechna zobecnění v této části se značnou rezervou.

Otázka č. 1

Z odpovědí na otázku číslo jedna můžeme vyčíst, že čtyři participantů (č. 1, 5, 9, 10) měli celkově tři partnerské vztahy. Tři participantů (č. 2, 7, 8) měli celkově vztahy čtyři. Participant č. 4 má za sebou již pět partnerských vztahů. Participant č. 3 má za sebou vztahy dva a participant č. 6 má za sebou pouze jeden vztah. Dá se říci, že průměrně měli participantů přibližně 3 partnerské vztahy.

Otázka č. 2

Otázka číslo dvě ukázala, že průměrná délka nejdelšího partnerského vztahu participantů je 34 měsíců, tzn. téměř 3 roky.

Otázka č. 3

Na základě odpovědí na otázku č. 3 je patrné, že osm z deseti participantů (č. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8 a 9) má v současné době partnerský vztah. Zbývající dva participantů (č. 6 a 10), kteří v současné době partnerský vztah nemají, v následující otázce č. 4 oba souhlasně odpověděli, že se snaží partnerský vztah navázat. Zajímavým faktem je skutečnost, že participant č. 6, jemuž jako jedinému vyšla vyšší míra osamělosti, je také jediným z účastníků, jenž má za sebou pouze jeden měsíční vztah a v současné době partnerský vztah nemá, ačkoli se ho dle svého mínění pokouší navázat. Odpovědi na tyto první tři otázky nabízejí jedno z možných odůvodnění výsledků participanta č. 6 v předchozí části dotazníku, týkajícího se míry osamělosti.

Otázka č. 5- Kolik máte přátel?

Otázka č. 6- Kolik máte přibližně známých?

Otázka č. 7- Kolik přátel mají Vaši rodiče?

Tabulka 3- otázky č. 5-7

Participanti	Otázka č. 5	Otázka č. 6	Otázka č. 7
P 1	3	Desítky	Do 5
P 2	3	50	10
P 3	20+	50+	15+
P 4	Do 20	X >100	Do 20
P 5	3-5	X >100	5
P 6	10	120	50
P 7	6	40	6
P 8	7	100	5
P 9	6	30	10
P 10	7	50	8

Otázky č. 5-7

Počty přátel a známých, které jsou udány v odpovědích na otázky 5-7, jsou participanty pouze odhadovány. Nikdo z nich si není přesným počtem jistý. Taktéž se zde objevily problémy se zařazením blízkých osob do kategorií přítel a známý. Z výsledků můžeme vidět, že je pojem známý chápán mnohem obecněji. Pro všechny zúčastněné vyjadřuje pojem známý osobu méně blízkou, než je přítel. U každého z participantů byla ovšem hranice přechodu mezi těmito pojmy někde jinde. Proto jsem se nakonec rozhodla tyto otázky nehodnotit.

6. 2 Souhrnná analýza rozhovorů

Na základě analýzy rozhovorů metodou vytváření trsů jsem identifikovala 15 hlavních trsů: preference v oblasti volného času, představa ideálního večera, nejčastější forma komunikace, preference větší společnosti nebo setkání ve dvou, vliv studia oboru informační technologie na vztahy participantů, chuť poznávat nové lidi, rozdělení času participantů mezi přítelkyni a počítač, trávení času na sociálních sítích, nervozita při navazování přátelských či partnerských vztahů, způsob navazování partnerských vztahů, introverze versus extraverze, vliv studia informačních technologií na obraz studenta, charakteristika přátel, četnost kontaktů s přáteli, doba strávená hraním počítačových her.

Každý z těchto trsů se dále dělí do subkategorií podle opakujících se znaků v rozhovorech s participanty. U každého trsu je také uvedena citace z rozhovorů s participanty, jež reprezentuje výrok konkrétního participanta v příslušném trsu.

6. 2. 1 Skupiny identifikovaných trsů

1. Preference v oblasti volného času

V prvním identifikovaném trsu vznikly na základě reflexe oblasti trávení volného času participantů čtyři subkategorie A, B, C, D. Subkategoriemi jsou: počítač, přítelkyně, přátelé a sport.

A) Počítač

Sedm participantů (č. 1, 2, 3, 4, 5, 6 a 9) uvedlo, že tráví svůj volný čas u počítače. Z toho dva participanty (č. 2, 3) dávali trávení volného času u počítače do souvislosti se situací, kdy jsou sami doma.

„Volný čas..tak záleží, jestli jsem doma nebo ve městě..protože bydlím na kraji Prahy, tak když jsem doma..tak nejčastěji ho trávím dejme tomu u

počítače a když jsem ve městě tak s kamarády nejčastěji v hospodě u piva“ (Participant č. 3).

B) Přítelkyně

Čtyři participanti (č. 1, 2, 7, 8) hovořili o snaze trávit svůj volný čas se svou přítelkyní.

C) Přátelé

Čtyři participanti (č. 1, 3, 9, 10) také hovořili o tom, že tráví svůj volný čas s přáteli.

D) Sport

Dva participanti (č. 1, 8) považují za častou náplň svého volného času sportovní aktivity.

2. Představa ideálního večera

V druhém identifikovaném trsu vznikly tři subkategorie. Subkategoriemi jsou: s kamarády, s přítelkyní a doma.

A) S kamarády

Devět z deseti participantů (č. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) by strávilo svůj ideální večer či víkend s přáteli. Přičemž pět participantů (č. 3, 5, 7, 8, 10) specifikovalo, že by šli s přáteli na pivo či do hospody. Jeden participant (č. 8) řekl, že by si šel s přáteli ještě před návštěvou podniku zahrát florbal.

„Tak...ideálně strávenej večer i víkend dohromady, si představuju asi..když si pudu s kamarádama zahrát florbal a potom..asi pudem na nějakou akci“ (Participant č. 8).

B) S přítelkyní

S přítelkyní by chtělo strávit svůj ideální večer pět participantů (č. 1, 2, 3, 5, 6). Dva participantů (č. 2, 3) upřesnili, že by byli s přítelkyní doma. Jeden participant (č. 5) by šel s přítelkyní do divadla.

C) Doma

Dva participantů (č. 9, 10) mají představu ideálního večera spojenou s domovem. Participant č. 10 by si doma četl knihu nebo si pustil film.

3. Nejčastější forma komunikace

V tomto trsu byly identifikovány tři subkategorie. Subkategorie tvoří: elektronicky přes počítač, přes mobilní telefon, tváří v tvář.

A) Elektronicky přes počítač

Devět z deseti participantů (č. 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) uvedlo, že je jejich nejčastější formou komunikace s lidmi elektronická forma komunikace přes počítač. Pět participantů (č. 1, 7, 8, 9, 10) na internetu nejčastěji komunikuje přes sociální sítě. Dva participantů (č. 7 a 10) upřesnili, že komunikují přes jednu z nejznámějších sociálních sítí- Facebook.

„Já: Jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?“

R9: S pomocí sociálních sítí..a podobných věcí“ (Participant. č. 9).

B) Přes mobilní telefon

Tři účastníci výzkumu (č. 6, 7, 10) s lidmi nejčastěji komunikují přes mobilní telefon. Participant č. 6 obvykle volá, participant č. 7 píše spíše sms.

C) Tváří v tvář

Dva participanti (č. 3 a 10) zmínili jako jednu z nejčastějších forem své komunikace s lidmi, komunikaci tváří v tvář. Participant č. 10 s lidmi zároveň komunikuje i přes telefon a počítač. Participant č. 3 s lidmi nejčastěji komunikuje pouze tváří v tvář.

4. Preference větší společnosti nebo setkání ve dvou

Trs obsahuje pouze dvě subkategorie: větší společnost, setkání ve dvou.

A) Větší společnost

Sedm z deseti participantů (č. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 9) dává přednost větší společnosti před setkáním ve dvou. Ideální počet lidí ve společnosti, který uvedli participanti č. 1, 3, 4, 5 a 6 se pohybuje v rozmezí od tří do patnácti lidí. Participanti č. 1 a 2 preferují společnost lidí, které již znají.

B) Setkání ve dvou

Tři participanti (č. 2, 8, 10) by volili spíše setkání ve dvou, před možností společnosti většího počtu lidí.

„Radši setkání ve dvou..Případně, když je to velká společnost, tak ideálně abych ty lidi znal předtím..“ (Participant č. 2).

5. Vliv studia oboru informační technologie na vztahy participantů

Tento trs se dělí na dvě subkategorie: studium IT (= informačních technologií) na vztahy má vliv, studium IT na vztahy nemá vliv.

A) Studium IT na vztahy má vliv

Šest participantů (č. 2, 3, 5, 6, 7, 10) se domnívá, že má studium oboru informačních technologií vliv na jejich vztahy s lidmi. Tři

participanti (č. 2, 6, 7) považují obor informačních technologií ve společnosti za určité stigma. Tito tři participanti mají pocit, že jim studium oboru informačních technologií znesnadňuje navazování vztahů s lidmi mimo jejich obor. Participanti č. 3 a 5 jsou toho názoru, že studium oboru informačních technologií určuje skupinu lidí, s nimiž se stýkají. Díky studiu oboru informačních technologií se participanti č. 3 a 5 stýkají převážně s lidmi vysokoškolsky vzdělanými, s lidmi ze svého oboru či lidmi s podobnými zájmy. Participant č. 10 hovořil o tom, že je studium informačních technologií spojeno převážně s muži. Participant č. 10 má pocit nedostatku běžného kontaktu s ženami v průběhu studia. Taktéž má pocit, že díky absenci ženského faktoru v průběhu studia ženy dostatečně nepoznal a tato zkušenost mu v životě chybí.

„Já: Řekl byste, že má váš obor nějaký vliv na vaše vztahy s lidmi?

R2: Určitě. Má no..už jenom proto,že člověk když je z toho oboru IT, tak kolem sebe má nějaký takový to stigma..a jakmile někde řeknu, že jsem z IT nebo že dělám do IT nebo že studuju prostě informatiku na ČVUT, tak už...je vidět no, že většina lidí má takovou tu představu o tom, že to jsou ty lidi, co jako nikam nechoděj, nikoho neznaj, nemaj kamarády, vážej sto kilo a seděj doma u počítače a ..Ono jako samozřejmě v nějakých případech to tak může bejt, ale ne vždycky..“ (Participant č. 2)

B) Studium IT na vztahy nemá vliv

Čtyři participanti (č. 1, 4, 8 a 9) jsou spíše toho názoru, že na jejich vztahy obor vliv nemá.

6. Chuť poznávat nové lidi

Tento trs se dělí na dvě subkategorie, podle toho, zda mají participanti chuť poznávat nové lidi či nikoliv. Pro větší přehlednost jsem

subkategorie nazvala: mám chuť poznávat nové lidi, nemám chuť poznávat nové lidi.

A) Mám chuť poznávat nové lidi

Devět z deseti participantů (č. 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10) má chuť poznávat nové lidi.

B) Nemám chuť poznávat nové lidi

Participant č. 2 řekl, že když už pozná někoho nového, tak mu to nevadí a je rád, ale že by se na setkání s novými lidmi těšil nebo jej vyhledával, to ne.

„No jako..když už někoho potkám nebo když poznám někoho nového, tak mi to jako nevadí, ale..kdyby mi někdo řekl, teď pojď a poznáš prostě deset nových lidí, tak bych se do toho nehrnul úplně po hlavě..“
(Participant č. 2).

7. Rozdělení času participantů mezi přítelkyni a počítač

Všech deset participantů se shodlo, že obvykle věnují více svého času počítači, než své přítelkyni. Participant č. 4 a 8 shodně uvedli, že průměrně věnují počítači 80 % svého času a své přítelkyni 20%.

„Osobní kontakt (smích)..Tak dobře no..80, 20..80% pro počítač, 20% přítelkyni“ (Participant č. 8)

8. Trávení času na sociálních sítích

Tento trs je rozdělen do čtyř subkategorií podle množství času, který participant tráví na sociálních sítích. Subkategoriemi jsou: 30 min, 1 hodina, 1-2 hodiny, 2 hodiny.

A) 30 minut

Participant č. 3 tráví přibližně 30 minut denně na sociálních sítích.

B) 1 hodina

Participant č. 2, 6, a 7 tráví na sociálních sítích 1 hodinu denně.

C) 1-2 hodiny

Nejvíce participantů (č. 1, 5, 9, 10) uvedlo, že tráví na sociálních sítích 1-2 hodiny denně.

„No..uf..jako..člověk to má puštěný na pozadí že jo..při práci nebo prostě..takhle když je u toho počítače..tak ty sociální sítě různě jako má na nějaký listě v tom prohlížeči..takže jako to je těžko taky říct..nepočítám si to jako stopkama..Ale dejme tomu...jako za ten den..je to..nevím, hodku..hodku,dvě..“ (Participant č. 1).

D) 2 hodiny

Participant č. 4 a 8 jsou toho názoru, že tráví na sociální sítích přibližně 2 hodiny denně.

9. Nervozita při navazování přátelských či partnerských vztahů

Identifikovaný trs je rozdělen do tří subkategorií: Nervozita, klid, občasná nervozita.

A) Nervozita

Celkem sedm participantů (č. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 10) je nervózních při navazování sociálních vztahů. Z toho dva participanté (č. 3, 5) jsou nervózní pouze v případě navazování vztahů partnerských, ale nikoli v případě vztahů přátelských.

Já: Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?

R3: Tak při přátelských ne, při partnerských asi..to asi každéj člověk(smích) (Participant č. 3).

B) Klid

Dva participanti (č. 4, 8) při navazování sociálních vztahů nepociťují žádnou nervozitu.

C) Občasná nervozita

Participant č. 9 cítí nervozitu při navazování sociálních vztahů jen občas.

10. Způsob navazování partnerských vztahů

Trs, týkající se nejčastějšího způsobu navazování partnerských vztahů participantů, se dělí do čtyř subkategorií: v hospodě či klubu, přes přátele, ve škole či v práci a náhodná setkání. Přes počítač se obecně podařilo někdy seznámit pouze dvěma participantům (č. 1, 8).

„Tak.. různě no..jako..občas to vyšlo na nějakých akcích nebo tak..prostě s kamarády že jsme byli..Ale i přes ty sociální sítě no..“ (Participant č. 1).

A) V hospodě či klubu

Čtyři participanti (č. 3, 7, 9, 10) uvedli, že nejčastěji navazují partnerské vztahy v hospodě či klubu.

B) Přes přátele

Tři participanti (č. 1, 2, 10) navazují partnerské vztahy nejčastěji přes své přátele. Participant č. 2 ještě doplnil, že byl s většinou bývalých

přítelkyň delší dobu pouze kamarád, než jejich vztah přerostl v partnerství.

C) Ve škole či v práci

Dva participantů (č. 5, 6) nejčastěji navazují partnerské vztahy ve škole nebo v práci. Participant č. 6 se však zdráhal na tuto otázku odpovědět, neboť v minulosti navázal pouze jeden partnerský vztah, proto se nedá přesně říci, jaký způsob navazování partnerských vztahů je u něj obvyklý.

D) Náhodná setkání

Participantů č. 4 a 8 obvykle navazují partnerské vztahy při náhodném setkání někde venku.

11. Introverze versus extraverze

Trs introverze versus extraverze je rozdělen do dvou subkategorií: extraverze a introverze. Je otázkou, jak pojmy introverze a extraverze jednotliví participantů pojímají. Znalost těchto pojmů se může u každého participanta lišit. Při šetření tohoto trsu jsem byla překvapená z odpovědí účastníku šetření, neboť se jejich odpovědi často neshodovaly s dojmem, který na mě udělali.

„Hm..no..to záleží na definici..ale jakoby..jakoby chci bejt ve společnosti a jakoby s lidma...ale jakoby zas až tolik času s nima netrávím jako..chtěl bych víc..i když jakoby to zas tolik není no...Spíš bych řek extrovert, ale já nevím, podle nějakých definic bych asi byl introvert..těžko říct“ (Participant č. 6).

A) Extraverze

Šest z deseti participantů (č. 1, 5, 6, 7, 8, 10) se pokládá ze extraverty.

B) Introverze

Čtyři participantů (č. 2, 3, 4 a 9) by se zařadili spíše do kategorie introvertů.

12. Vliv studia informačních technologií na obraz studenta

Participantů v rozhovoru reagovali na otázku, zda mají pocit, že na ně druzí pohlíží skrze jejich studijní obor. Na základě překryvu výroků jednotlivých participantů byly identifikovány následující subkategorie: má vliv, nemá vliv.

A) Má vliv

Pouze tři participantů (č. 2, 3, 8) mají pocit, že na ně druzí pohlížejí skrze jejich pracovní obor. Participantů č. 2, 3, 8 mají pocit, že na ně druzí pohlíží skrze jejich obor s předsudky a snaží se do nich projíkovat svou vlastní představu studenta informačních technologií.

„...mám trochu pocit, že když člověk právě jako zmíní, že je z tohohle oboru, tak že se snažej nějakým způsobem tam takový ty vlastnosti nebo rysy těch ajtáku, co oni jako znaj, že se snažej nějakým způsobem aplikovat potom třeba i na mě..“ (Participant č. 2)

B) Nemá vliv

Sedm z deseti participantů (č. 1, 4, 5, 6, 7, 9, 10) nemá pocit, že by na ně druzí pohlíželi skrze obor, který studují.

13. Charakteristika přátel

Tento trs je rozdělen do dvou subkategorií: přátelé z oboru, přátelé mimo obor.

A) Přátelé z oboru

Čtyři participanti (č. 1, 2, 3 a 5) se domnívají, že mají více přátel spíše ze svého oboru, než mimo něj. Participant č. 1 ve své odpovědi rozlišil pojmy přátelé a známí.

„...Tak ty nejbližší přátele..ty v podstatě mám jenom z oboru, by se dalo říct. Ale známejch...bych řek, že to je tak padesát na padesát“ (Participant č. 1).

B) Přátelé mimo obor

Šest participantů (č. 4, 6, 7, 8, 9, 10) výzkumného šetření má přátele spíše mimo svůj obor.

14. Častost kontaktů s přáteli

Trs častosti kontaktů s přáteli obsahuje čtyři následující subkategorie: 2-4 hodiny týdně, 5-10 hodin týdně, 10-15 hodin týdně a 15-48 hodin týdně.

A) 2-4 hodiny týdně

Pouze participant č. 4 je toho názoru, že tráví se svými přáteli méně než 5 hodin týdně. Konkrétně participant č. 4 udal, že tráví se svými přáteli 2-4 hodiny týdně.

„...záleží co se zrovna děje,ale..V průměru dejme tomu tak 2,3,4 hodiny..Poslední dobou ani tu hodinu“ (Participant č. 4).

B) 5-10 hodin týdně

Participant č. 1, 2 a 7 udali, že tráví svůj čas se svými přáteli v rozmezí 5-10 hodin týdně.

C) 10-15 hodin týdně

Participant č. 3 a 6 odpověděli, že tráví svůj čas se svými přáteli v rozmezí 10-15 hodin týdně.

D) 15-48 hodin týdně

Nejvíce času tráví se svými přáteli participant č. 5, který uvedl, že s nimi tráví průměrně 48 hodin týdně. Participant č. 8 tráví se svými přáteli 30 hodin týdně a participant č. 9 je se svými přáteli 15-20 hodin týdně.

15. Doba strávená hraním počítačových her

Otázku, mířenou do oblasti hraní počítačových her, jsem se rozhodla zařadit do osnovy až na základě prvních dvou rozhovorů. Participant č. 1 a 2 tuto otázku nedostali a sami toto téma taktéž nerozvíjeli. Jejich názor na oblast hraní počítačových her tudíž nemám k dispozici.

Trs doby strávené hraním počítačových her se dělí do čtyř subkategorií: vůbec nehrají, 1-2 hodiny týdně, 5hodin týdně, 21hodin týdně.

A) Vůbec nehrají

Participant č. 5 a 10 nehrají počítačové hry.

B) 1-2 hodiny týdně

Participant č. 3, 4 a 8 hrají počítačové hry přibližně 1-2 hodiny v týdnu.

C) 5 hodin týdně

Participant č. 6 a 9 hrají počítačové hry asi 5 hodin v týdnu.

D) 21 hodin týdně

Participant č. 7 stráví hraním počítačových her přibližně 21 hodin týdně.

„Já: Kolik času týdně strávíte přibližně hraním počítačových her?

R7: Ha...to bude hodně. Tak řekněme tři hodiny denně. To znamená..(pozn. 21h/týdně)“ (Participant č. 7).

6. 3 Závěry výzkumné sondy

Hlavním cílem mého výzkumného šetření bylo zmapovat oblast sociálních vztahů studentů informačních technologií a pokusit se zodpovědět, jakým způsobem studenti informačních technologií navazují sociální vztahy, jaký je charakter jejich vztahů a jaké faktory, pojící se s jejich studijním oborem, sociální vztahy studentů ovlivňují.

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem deset studentů informačních technologií a proběhlo formou polostrukturovaného rozhovoru, doplněného dotazníkem. Analýzu transkribovaných rozhovorů jsem provedla metodou vytváření trsů, jež mi pomohla identifikovat patnáct základních trsů na základě tematického překryvu. Základní trsy byly následně rozděleny do subkategorií podle společných znaků.

Z výsledků analýzy dat vyplývá, že výrazná většina studentů informačních technologií, kteří se zúčastnili výzkumného šetření, neprožívá ve významné míře pocity osamělosti. S tím by mohlo souviset i zjištění, že se většina studentů nachází v současné době v partnerském vztahu. Obecně měli studenti tendenci navazovat spíše menší počet dlouhodobějších partnerských vztahů. Průměrně měli studenti do dnešní doby tři partnerské vztahy, přičemž nejdelší z nich trval asi tři roky.

Oblast trávení volného času ukázala, že všichni zkoumaní studenti tráví většinu svého volného času u počítače. Z toho hraním počítačových her stráví většina studentů 1-5 hodin týdně a na sociálních sítích jsou přibližně 1-2 hodiny denně. Hned v zástupu tráví svůj volný čas studenti se svou přítelkyní či svými přáteli, popřípadě sportem. Všichni studenti taktéž uvedli, že tráví více času u počítače, než se svou přítelkyní. To bylo ostatně patrné již ze zmapování oblasti jejich volného času. Přesto by si významná většina studentů informačních technologií přála strávit svůj ideální večer právě s přítelkyní či svými přáteli, s nimiž většina těchto studentů tráví v reálném čase 5- 15 hodin týdně. Okruh přátel víc než půlky studentů tvoří převážně lidé mimo obor informačních technologií.

Jako nejčastější způsob navazování partnerských vztahů studenti uváděli seznámení přes své přátele nebo v hospodě či klubu. V zástupu byl způsob navázání partnerského vztahu v prostředí školy nebo práce. Někteří studenti se také zmínili, že byli s partnerkami obvykle nejdříve přátelé a až poté přešel jejich vztah k partnerství. Více než půlka studentů také uvedla, že se považuje spíše za extrovertu, ale při navazování sociálních vztahů je nervózní. Přesto mají téměř všichni studenti chuť navazovat nové vztahy. V sociálních vztazích preferuje většina studentů spíše společnost většího počtu lidí. Představa studentů o ideálním počtu lidí se pohybovala v rozmezí 3-15 lidí. V sociálních vztazích komunikují zkoumaní studenti převážně elektronickou formou přes počítač nebo přes mobilní telefon.

Více než půlka studentů se domnívá, že má studium oboru informačních technologií vliv na jejich sociální vztahy. Přesto většina studentů nemá pocit, že by na ně okolí pohlíželo skrze jejich studijní obor. Faktory, které mají pravděpodobně vliv na sociální vztahy studentů a zároveň se týkají oboru informačních technologií, jsou: stigmatizace studentů oboru informačních technologií, malý počet žen v průběhu

studia a také zprostředkování kontaktů s lidmi stejného stupně vzdělání či podobných zájmů, prostřednictvím studia oboru informační technologie.

6. 4 Diskuse

Práce na mém výzkumném šetření mi poskytla větší náhled na proces sběru a analýzy získaných dat. Dotazník, který jsem použila, bych pro další užití lehce upravila. Zejména bych upravila otázky, týkající se počtu přátel a známých participantů, neboť jsem došla k zjištění, že význam těchto pojmů je příliš subjektivní a hranice mezi těmito pojmy se mohou prolínat.

Taktéž bych pravděpodobně udělala úpravy v osnově rozhovoru. Snaha zachytit oblasti předsudků vzorku veřejnosti ve svých rozhovorech mne přiměla neplánovaně konkretizovat oblast navazování sociálních vztahů na vztahy partnerské. Příště bych do osnovy přidala ještě samostatné otázky obecně na oblast sociálních vztahů. Pro zachycení předsudků veřejnosti by byl jistě vhodnější také širší vzorek lidí. Stejně jako by mělo svůj smysl zjistit motivaci vzorku veřejnosti k napsání příspěvku nebo zjistit z jakých zkušeností se studenty informačních technologií při tvorbě otázek vychází.

Je otázkou, zda bych zvolila stejný způsob výběru participantů, neboť se domnívám, že právě způsob jejich výběru mohl značně ovlivnit výsledky šetření. Připustím-li, že jsou představy veřejnosti, popisující studenta informačních technologií jako introvertního samotáře, pravdivé, je spíše nepravděpodobné, že by se takový člověk zúčastnil mého šetření dobrovolně. Jedním z řešení by mohlo být rozšíření dotazníkové části a dohoda s přednášejícím konkrétního předmětu z oblasti informačních technologií na některé z fakult. Všichni studenti by museli na konci předem dohodnuté přednášky dotazník vyplnit. To by mi umožnilo získat více různorodých participantů a dat.

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala otázkou sociálních vztahů studentů informačních technologií. V teoretické části práce jsem vymezila základní pojmy, jež se pojí s problematikou virtuálního světa a sociálních vztahů. Popsala jsem specifika kyberprostoru a komunikace on-line a taktéž jsem se v teoretické části práce věnovala změnám lidského života pod vlivem počítačů, lidské potřebě vztahů a odstupu a charakteristikám on-line vztahů.

V empirické části práce je popsáno kvalitativní výzkumné šetření, týkající se navazování sociálních vztahů u studentů informačních technologií. Cílem výzkumného šetření bylo zmapovat oblast sociálních vztahů studentů informačních technologií a pokusit se zodpovědět, jak studenti tohoto exaktního oboru navazují sociální vztahy, jaký je charakter jejich vztahů a jaké faktory, týkající se jejich oboru, vztahy studentů informačních technologií ovlivňují. Výzkumné šetření probíhalo formou polostrukturovaného rozhovoru, doplněného krátkým dotazníkem a zúčastnilo se ho deset studentů oboru informační technologie.

Výsledky výzkumné sondy ukázaly, že většina studentů informačních technologií neprožívá ve větší míře pocity osamělosti a má v současné době partnerský vztah. Jako nejčastější způsob navazování partnerských vztahů studenti uváděli seznámení přes své přátele nebo v hospodě či klubu. Studenti také často navazují partnerské vztahy v prostředí školy nebo práce. Studenti informačních technologií mají tendenci navazovat spíše menší počet partnerských vztahů, ale dlouhodobějšího charakteru.

Téměř všichni studenti mají chuť navazovat nové vztahy a v sociálních vztazích preferuje většina z nich spíše společnost většího počtu lidí. V sociálních vztazích komunikují studenti informačních

technologií převážně elektronickou formou přes počítač nebo přes mobilní telefon. Z výsledků také vyplynulo, že mezi faktory, které mají vliv na sociální vztahy studentů a zároveň se týkají oboru informačních technologií, patří stigmatizace studentů oboru informačních technologií, malý počet žen v průběhu studia a kontakt se skupinou lidí s podobnými zájmy, prostřednictvím studia oboru informačních technologií.

Obecně se zdá, že studenti tráví poměrně hodně svého času u počítače, přesto je míra jejich zapojení do reálného světa sociálních vztahů přiměřená. Můžeme říci, že výzkumná sonda spíše poukázala na předsudky, týkající se navazování sociálních vztahů studentů informačních technologií, než aby tyto předsudky potvrdila.

SEZNAM LITERATURY

- BUBER, M. *Já a ty*. Praha: Kalich, 2005. ISBN 80-7017-020-4
- CORETH, E. *Co je člověk?*. Praha: České katolické nakladatelství, 1994. ISBN 80-7113-098-2
- DIVÍNOVÁ, R. *Cybersex- forma internetové komunikace*. Praha: Triton, 2005. ISBN 80-7254-636-8
- FILIPEC, J., DANEŠ, F. et al. *Slovník spisovné češtiny*. 4. vyd. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1446-2
- GIDDENS, A. *Unikající svět*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. ISBN 80-85850-91-5
- HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-909-5
- LOHISSE, J. *Komunikační systémy*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0301-2
- MCLUHAN, M. *Člověk, média a elektronická kultura*. Brno: Jota, s. r. o., 2000. ISBN 80-7217-128-3
- MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2006. ISBN 80-247-1362-4

MOORE, T. *Soul Mates: Honouring the Mysteries of Love and Relationship*. New York: HarperCollins Publishers, 1994. ISBN 0-06-092575-2

PROKEŠ, J. *Člověk a počítač aneb svítání digitální kultury*. Tišnov: Sursum, 2000. ISBN 80-85799-82-0

RIEGEL, K. et al. *Vybrané psychologické problémy globalizace a transformace*. Praha: Agora, 2001. ISBN 80-902945-2-9

RIEMANN, F. *Základní formy strachu*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-313-7

ŘÍČAN, P. *Psychologie*. 3. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-560-8

SAK, P., MAREŠ, J. et al. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-230-0

SILVERMAN, D. *Ako robiť kvalitatívny výskum*. Bratislava: Ikar, a. s., 2005. ISBN 80-551-0904-4

ŠIMEK, J. *Lidské pudy a emoce*. Praha: Lidové noviny, 1995. ISBN 80-7106-121-2

ŠMAHEL, D. *Psychologie a internet- děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-360-1

VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0841-3

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Říha, Petr. Klaška, Luboš. *Slovník počítačové informatiky a sítí* [on-line]. [cit. 2013-07-24]. Dostupné na www: <http://www.svetsiti.cz/slovník.asp?hid=internet>.

Zelinková, Věra. *Kyberprostor* [on-line]. [cit 2013-07-24]. Dostupné na www: <http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Kyberprostor>.

Škrob, Petr. *Vznik, rozvoj a perspektivy virtuální reality* [on-line]. 2000. [cit. 2013-07-24]. Dostupné na www: <http://www.fi.muni.cz/usr/jkucera/pv109/2000/skrob.html>.

Vybíral, Zdeněk. *Mění se lidská psychika v éře internetu?* [on-line]. Psychologie Dnes, [2001-04-12]. [cit. 2013-07-25]. Dostupné na www: <http://www.rodina.cz/clanek1754.htm>.

Russell, Daniel W. *UCLA Loneliness Scale (Version 3): Reliability, Validity, and Factor Structure* [on-line]. 1996. [2013-07-25]. Dostupné na www: <http://seehere.bradedmondson.com/wp-content/uploads/2010/12/0296lonelinessscale3.pdf>.

Příloha I. – dotazník a informovaný souhlas

DOTAZNÍK

Dobrý den, ráda bych Vás poprosila o vyplnění dotazníku týkajícího se mezilidských vztahů. Dotazník je anonymní a Vaše odpovědi budou použity čistě pro účely sepsání bakalářské práce (obor psychologie, Pražská vysoká škola psychosociálních studií, www.pvsps.cz).

Následující dotazník má tři části.

V první části bych Vás chtěla požádat o vyplnění tří **základních údajů, týkajících se Vaší osoby**.

Po jejich vyplnění následuje v druhé části dotazníku seznam deseti otázek a čtyř možných odpovědí. U každé otázky prosím **zakroužkujte takovou odpověď, která nejvíce koresponduje s Vaším pocitem**. Odpovědi můžete vybírat z variant: často, někdy, zřídka, nikdy.

V poslední třetí části dotazníku je seznam sedmi krátkých otázek, u nichž **odpověď vypisujete**.

1. ČÁST

Pohlaví:

Věk:

Vzdělání:

2. ČÁST

	OTÁZKA	ODPOVĚD			
1)	Jak často máte pocit, že se nemáte na koho obrátit?	Často	Někdy	Zřídka	Nikdy
2)	Jak často pociťujete, že si nemáte s kým promluvit?	Často	Někdy	Zřídka	Nikdy
3)	Jak často Vám vadí být sám?	Často	Někdy	Zřídka	Nikdy
4)	Jak často máte pocit, že Vám nikdo nerozumí?	Často	Někdy	Zřídka	Nikdy
5)	Jak často se přistihnete, že čekáte, až Vám někdo zavolá nebo napíše?	Často	Někdy	Zřídka	Nikdy
6)	Jak často máte pocit, že jste sám?	Často	Někdy	Zřídka	Nikdy
7)	Jak často máte pocit, že nejste schopni se domluvit s lidmi kolem Vás?	Často	Někdy	Zřídka	Nikdy

8)	Jak často máte pocit, že Vám chybí společnost?	Často	Někdy	Zřídka	Nikdy
9)	Jak často máte pocit, že je těžké najít si přátele?	Často	Někdy	Zřídka	Nikdy
10)	Jak často se cítíte opomíjeni a vyloučení ostatními?	Často	Někdy	Zřídka	Nikdy

3. ČÁST

- 1) Kolik jste měl celkem partnerských vztahů? _____
- 2) Jak dlouho trval Váš nejdelší partnerský vztah? _____
- 3) Jste v současné době v partnerském vztahu?(ANO/NE) _____
- 4) Pokud ne, řekl byste, že se snažíte nějaký partnerský vztah navázat?(ANO/NE) _____
- 5) Kolik máte přátel? _____
- 6) Kolik máte přibližně známých? _____
- 7) Kolik přátel mají Vaši rodiče? _____

Případné poznámky:

Mockrát Vám děkuji za Vaši účast na výzkumném šetření!

S díky,

Michaela Wurstová

Informace k druhé části dotazníku dostupné z:

<http://seehere.bradedmondson.com/wp-content/uploads/2010/12/0296lonelinessscale3.pdf>

Informovaný souhlas

Jméno účastníka:

Jméno informujícího: Michaela Wurstová

Byl(a) jsem dostatečně a srozumitelně informován(a) o obsahu a významu bakalářské práce a seznámen(a) s cíli a postupy, které budou při výzkumu používány.

Měl(a) jsem příležitost se na vše zeptat a zvážit podané odpovědi.

Jsem si vědom(a), že moje účast na bakalářské práci je dobrovolná a že z ní mohu z jakéhokoliv důvodu kdykoliv odstoupit.

Byl(a) jsem ujištěn(a), že moje anonymita v bakalářské práci zůstane zachována a že všechny výsledky a záznamy budou používány pouze v souvislosti s touto prací.

Tímto dávám svůj souhlas s účastí a spoluprací na bakalářské práci Michaely Wurstové, studentky třetího ročníku psychologie, na Pražské vysoké škole psychosociálních studií. Bakalářská práce bude po odevzdání a obhájení uložena v knihovně PVŠPS.

Souhlasím s tím, že veškeré údaje získané při této spolupráci budou přístupné pouze oprávněným osobám, pro účely výzkumu.

Tento informovaný souhlas je vyhotoven ve dvou stejnopisech, každý s platností originálu, z nichž jeden obdrží moje osoba a druhý Michaela Wurstová.

Datum: Podpis účastníka:

Datum: Podpis informujícího:

Příloha II. – otázky ze strany veřejnosti

- 1) Preferujete životního partnera s nějakým vztahem k informačním technologiím (pracovním, zájmovým), nebo naopak člověka, který IT tolik nerozumí?
- 2) Byl jsi někdy sexuálně odmítnut pouze na základě svého zájmu o IT?
- 3) Cítíte se znevýhodněni ve svém sexuálním životě kvůli svému oboru?
- 4) Proč sis vybral tento obor?
- 5) Naplňuje tě tvá práce a proč?
- 6) Máš dobré vztahy s lidmi v práci?
- 7) Máš dobré vztahy s lidmi ve svém okolí?
- 8) Kolik jsi měl/a partnerských vztahů?
- 9) Nejdelší partnerský vztah?
- 10) Kolik času věnujete příteli/přítelkyni a kolik počítači?
- 11) Jak často trávíte čas s přáteli ve svém volném čase?
- 12) Kolik času denně trávíte na sociálních sítích?
- 13) Komunikujete s lidmi častěji z očí do očí nebo přes počítač?
- 14) Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?
- 15) Máš v současné době partnera?
- 16) Pokud ano, je ze stejné pracovní oblasti jako ty nebo mimo ní?
- 17) Pokud ne, kdy jsi měl/a posledního partnera?
- 18) Kde jste se se svým posledním partnerem seznámili? Jaká byla vaše první schůzka?
- 19) Přijdete po celodenním vyčerpávajícím dni v práci domů, víte, že musíte ještě něco dodělat do práce, ale nic se nestane, když to doděláte ráno. A partnerka připraví romantickou večeři, ze které vyplývá, že by chtěla mít večer jenom pro vás dva. Budete se věnovat práci či přítelkyni?
- 20) Když jdeš s přítelkyní a přáteli na zábavu, baviš se a věnuješ se přítelkyni nebo se baviš s kolegy o práci a nových IT vymoženostech?
- 21) Pracujete doma o víkendu a přítelkyně by po Vás chtěla aby jste jí pomohl s domácími pracemi/jel s ní k jejím rodičům, vyhovíte jí nebo namítnete, že máte mnoho práce?
- 22) Byl někdy problém, že v rámci sexu jsi přemýšlel o svém IT zaměření?
- 23) Přeješ si partnerský vztah?
- 24) S kolika lidmi se cítíš nejvíc příjemně? (Společnost, konverzace?)
- 25) Chodíš rád na kulturní akce? (konzerty, divadlo, výstavy)
- 26) V jakých časových intervalech se scházíte, nebo komunikujete s vašimi blízkými?
- 27) Jakou formou s lidmi komunikujete?
- 28) Jaké vnímáte rozdíly v přímé komunikaci a komunikaci přes sociální sítě?
- 29) Preferujete spíše přímou komunikaci, nebo komunikaci přes sociální sítě? Z jakých důvodů? Za jakých okolností?
- 30) Jakým způsobem jste navázal, nebo navazujete partnerské vztahy?
- 31) Jak si představujete ideální vztah? (S partnerem, nebo i s blízkými)

- 32) Ovlivňuje tento obor vaše vztahy s blízkými?
- 33) Jaké máte koníčky?
- 34) Věnujete se IT i ve svém volném čase?
- 35) Nenahrazuje si komunikaci přes sociální sítě (facebook apod.) komunikaci reálnou?
- 36) Popsal byste se jako introvert nebo extrovert?
- 37) Co cítíte, když se zamilujete?
- 38) Co očekáváte od partnerského vztahu?
- 39) Na čem vám v partnerském vztahu nejvíce záleží?
- 40) Přejete si/máte partnera pracujícího ve svém profesním oboru?
- 41) Máte přátele i mimo oblast svého profesního oboru?
- 42) Pokud ano, vidíte nějaké rozdíly v jejich charakteru a případně jaké?
- 43) Vnímáte, že vaše profese nějak ovlivňuje vaše mezilidské vztahy? Pokud ano, tak jak?
- 44) Všimli jste si někdy, že na vás druzí pohlíží skrze Váš profesní obor? Pokud ano, co konkrétně jste zaznamenali?
- 45) Zamysleli jste se někdy nad tím, proč jste si zvolili právě toto povolání? Pokud ano, pak jaká byla vaše odpověď?
- 46) Cítíte se osamělý?
- 47) Myslíte si o sobě, že jste společenší?
- 48) Myslí si ostatní o vás, že jste společenší?
- 47) Myslíte si, že to (že jste společenší či ne) má vliv na navazování nových vztahů?
- 48) Máte chuť poznávat nové lidi?
- 49) Máte rad společnost více lidí, nebo vyhledáváte spíše setkání s jednotlivými přáteli?
- 50) Máte přátele z více oblastí, nebo máte a vyhledáváte přátele jen z oblasti IT? Jestli ano, proč?
- 51) Je pro Vás přátelství důležité?
- 52) Jak byste takové přátelství definoval?
- 53) Jak nejraději trávíte volný čas?
- 54) Jak si představujete ideálně strávený večer, víkend, dovolenou?
- 55) Máte rád humor? Jaký?
- 56) Jak si představujete ideálního partnera/partnerku?
- 57) Kolik času týdně trávíte mezi svými přáteli?
- 58) Dáváte přednost větší společnosti před setkáním ve dvou?
- 59) Kolik jste měl vztahů trvajících déle, než půl roku?
- 60) Souhlasíte s tvrzením, že práce je důležitější, než milostný život?
- 61) Dostáváte často odezvu okolí, že rozumíte opačnému pohlaví?
- 62) Co se Vám vybaví, když se řekne slovo "svět"?
- 63) Co se Vám vybaví, když se řekne slovo "já" ?
- 64) Co se Vám vybaví, když se řekne slovo „lidé“?

Příloha III. – osnova rozhovoru

1. Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?
2. Jak si představujete ideálně strávený večer nebo víkend?
3. Jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?
4. Dáváte přednost větší společnosti před setkáním ve dvou?
5. Řekl byste, že má Váš obor nějaký vliv na Vaše vztahy s lidmi?
6. Máte chuť poznávat nové lidi?
7. Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači?
8. Kolik času denně trávíte na sociálních sítích?
9. Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?
10. Jakým způsobem jste navázal nebo navazujete nejčastěji partnerský vztah?
11. Popsal byste se jako introvert nebo extrovert?
12. Máte pocit, že na vás druzí pohlížejí skrze váš profesní obor? Pokud ano, co konkrétně jste zaznamenal?
13. Domníváte se, že máte více přátel z vašeho oboru nebo spíše mimo obor?
14. Kolik času týdně přibližně trávíte mezi svými přáteli?
15. Kolik času týdně strávíte přibližně hraním počítačových her?
16. Co se vám vybaví, když se řekne slovo "já"?
17. Co se vám vybaví, když se řekne slovo "lidé"?

Příloha IV. - transkribované rozhovory

RESPONDENT (PARTICIPANT) 1

Já: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

R1: Tak různě no... ono záleží. Bud ho trávím sportem, když je s kým nebo když mám náladu. A u počítače samozřejmě..i vlastně..vzděláváním, takže v podstatě...u toho počítače je spousta možností jak třeba..koukat třeba na zprávy nebo prostě takhle. No asi hodně tím sportem..trávím hodně čas..občas si přečtu nějakou knížku.No a...s přítelkyní taky, to je jasný.(smích)

Já: Takže počítačům ve volném čase nevěnujete tolik prostoru?

R1: Ale ale taky jako..jako záleží. Tak z takovejch 30% no...

Já: Z 30% věnujete svůj volný čas počítači?

R1: Jo, no asi tak.

Já: Dobře. A jak si představujete ideálně strávený večer nebo víkend?

R1: Záleží..uhm, (smích) ..to jsou takový otázky..

Já: Je to těžký...

R1: No je to těžký no.. Ty jednodušší otázky většinou bývají těžký.

Já: Hm.

R1: No. Tak ideálně..tak s přítelkyní určitě. Nebo s partou dobřejch přátel..dobřejch lidí. No..kde že to bylo? Taková ta otázka..jak to bylo..dobře strávený večer..?

Já: Ideálně strávený večer nebo víkend...Jo? Takže s přáteli nebo s přítelkyní?

R1: Jasně no.. asi tak.

Já: Jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?

R1: Tak nejčastěji asi elektronicky, bohužel.

Já: Elektronicky..takže přes sociální sítě nebo..?

R1: No. Jsou teda nejrychlejší no..jako v týchle době prostě..Samozřejmě občas si zajdeme do hospody, ale ono to zabere hrozně času že jo..to prostě člověk jde do hospody a celej večer v pytli. Takže elektronicky.

Já: A dáváte přednost větší společnosti před setkání ve dvou?

R1: Ach...no. Tak jak kdy mám náladu. Ale..jako nedělá mi to problémy, když je tam hodně lidí..i neznámejch prostě.

Já: Nedělá vám to problémy..Takže, spíš se cítíte líp teda když..

R1: No jako..spíš se cejtím líp, když jsou tam známý lidi. Ale přesto jako..určitě mi to nedělá problémy, když vim, že jsou tam naznámý lidi, tak si aspoň říkám, že je prostě poznám že jo..

Já: A kdybych vám třeba nabídl, že můžete ten večer strávit bud se skupinou, dejme tomu deseti lidí a nebo jenom s jedním člověkem, co byste si vybral?

R1: A ty lidi budu znát nebo to budou..to bude nějaká náhodná jako?

Já: No budou tam známí, ale i cizí...

R1: Jasně.

Já: Jo? Jako nevíte..nevíte, kdo by tam byl.

R1: No taky záleží jako za jakým účelem..to má bejt že jo. Protože..jsou, jsou nějaký aktivity..že jo, třeba nějakej hlubší pokec nebo prostě nějaký filosofování by bylo lepší asi ve dvou že jo..v deseti lidech by se jako hodně přeřvávali že jo..Ale třeba za účelem nějaký sportu nebo tak..tak zase tam to má smysl..Že jo záleží no...Jako, asi deset už je moc na nějakěj pokec..ale třeba tři, čtyři lidi..to možná je lepší než jako jenom..

Já: Takže pro vás je ideální počet lidí, kdy se cítíte nejlíp kolem těch tří, čtyř?

R1: No no no...

Já: Dobře. Řekl byste, že váš obor má nějaký vliv na vaše vztahy s lidmi?

R1: No..já myslím, že ne asi..

Já: Ne?

R1: Myslim,že ne. Nebo jako já nevím..asi si to neuvědomuju..možná jo,ale...Jako,ted...moc nevím,jak to říct..tak asi ne no..Nevím.

Já: A..máte chuť poznávat nové lidi?

R1: Jako jak kdy..jako určitě, určitě jako někdy..většinou teda jako určitě mám. Ale jako občas se prostě stane že..si člověk řekne,že tam jako..jako nějakou akci že jakoby..že vlastně se mu ani nechce..Ale..to je fakt zřídka.

Já: Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači?

R1: Tak..no jelikož přítelkyně je taky ajtačka..

Já: Aha..

R1: Takže jako..(smích)..občas prostě když..jsem u přítelkyně,tak se občas věnujem tomu počítači jako..Jelikož studuju stejnou fakultu tak..když je prostě semestr,tak máme hodně úkolů a tak..takže, vlastně... člověk, skoro žádný volný čas nemá, mám takovej občas pocit..Ale...přítelkyni..určitě asi,určitě asi víc než těm počítačům..I když...těžko říct. Protože..že jo..v práci je člověk s počítačem, ve škole je člověk s počítačem, takže..je to těžký no..nevím, nevím. Ale jestli to teda byla otázka, jestli teda věnuju víc času počítači nebo škole, nebo přítelkyni teda,tak..že jo, nevím no, protože škola zabírá hodně času, práce zabírá hodně času no a..

Já: A tam všude je ten počítač..

R1: Hm,je ten počítač.. Takže ono to možná jako v konečném součtu je to tak, že víc počítači..Ale vzhledem k tomu, že přítelkyně se mnou tráví čas i ve škole, je to tak že..zase je to takový, že se to různě míchá no.

Já: Jak jste říkal, že hodně komunikujete přes počítač..tak kolik času denně trávíte třeba na sociálních sítích?

R1: No..uf..jako..člověk to má puštěný na pozadí že jo..při práci nebo prostě..takhle když je u toho počítače..tak ty sociální sítě různě jako má na nějaký liště v tom prohlížeči..takže jako to je těžko taky

řict..nepočítám si to jako stopkama..Ale dejme tomu...jako za ten den..je to..nevím, hodku..hodku,dvě..

Já: Býváte nervózní při navazování nových přátelských nebo partnerských vztahů?

R1: Asi jo..hm.

Já: Jakým způsobem jste navázal, nebo navazujete partnerské vztahy?

R1: Tak.. různě no..jako..občas to vyšlo na nějakých akcích nebo tak..prostě s kamarády že jsme byli..Ale i přes ty sociální sítě no..náhodou prostě, že jo, jsou různý ty skupiny..Třeba s mojí současnou přítelkyní jsem se potkal v podstatě taky přes sociální sítě..Ve stejný skupině jsme byli..jako na FITu,takže..tam jsme si nějak začli psát ohledně nějakýho úkolu..takže i jako elektronickou cestou.

Já: Popsal byste se jako introvert nebo extrovert?

R1: No...když jsem byl menší, tak jsem byl určitě introvert jako..to jsem byl větší introvert. Postupem času mi přijde že sem jako..že se to nějak různě přelamuje a..Nevím, jak bych se popsal..Jako asi spíš jako extrovert,ale i..určitě mám nějaký okamžiky, kdy se spíš cítím jako inrovert no. Ono je to..že jo..jak jsou různě takový ty..jak se tomu říká..takový ty typy..sangvinik..no..cholerik..jako osobnosti..tak člověk je má namixovaný že jo takže..takže já nevím,tedka spíš asi extrovert.

Já: Máte pocit, že na vás druzí pohlíží skrze váš profesní obor?

R1: (smích) To byste se měla spíš zeptat jich..Já nevím, jak na mě pohlížeje no..jako já nemám ten pocit.

Já: Kolik času týdně trávíte mezi svými přáteli přibližně?

R1: Jako fyzicky?

Já: Hm,fyzicky..

R1: Jo. Vzhledem k tomu, že moji přátelé jsou taky třeba ajtáci většinou..(smích) Takže taky většinou jsou na tom podobně jako já..takže si rovnou píšem jako elektronicky..Ale jako..s přáteli..Týdně kolik jako času?

Já: Hm..

R1: No..nevím jako no..mám říct nějaký číslo třeba?

Já: Jestli to dokážete přibližně..odhadnout..

R1: Tak přibližně no..jako třeba v hodinách jo za ten týden?(smích)

Já: No může to být i víc, pokud se častěji bavíte skutečně přes ty sítě..(smích)

R1: Tak já nevím..řádově několika hodin no. Záleží..jako některý týden třeba..jdem si třeba pokecat někam..takže..

Já: Klidně třeba můžete dát určité rozmezí..Jako třeba 5-10, 2-4 hodiny..

R1: Tak těch 5-10..

Já: Ještě jsem se chtěla zeptat, myslíte si, že máte víc přátel z vašeho oboru nebo mimo váš obor?

R1: Těch dobrých přátel...nebo to je už otázka na známý zase?

Já: Tak můžete odpovědět na obojí, pokud to máte takhle rozdělený no..

R1: No. Tak ty nejbližší přátele.. ty v podstatě mám jenom z oboru, by se dalo říct. Ale známejch...bych řekl, že to je tak padesát na padesát. Jako ono záleží, kde se člověk hodně pohybuje..třeba na střední..tam zase nebylo tolik lidí na IT, takže tam se člověk pohyboval a těch známejch měl spoustu i z ne IT, tedka na fakultě že jo..je spousta zase nějakých ajtáků, takže zase člověk dostává nějaký známý z toho IT prostředí..Tak bych řekl, že to je padesát na padesát.

Já: A teď už takový poslední dvě otázky..

R1: To bylo docela rychlý..(smích)

Já: Jo..no tak já jsem tu měla původně připravených nějakých sedm otázek, ale právě jsem počítala s tím, že to bude možná trochu stručnější..Ono je někdy těžký na ně odpovědět, právě jak jste říkal...Takže tohle už jsou spíše takový dodatkový. Co se vám vybaví, když se řekne slovo 'já'?

R1: ...Co se mi vybaví?

Já: Může to být i víc věcí..

R1: Jo takhle..tak určitě IT. Potom.....tak jako mohl bych říct nějaký svoje vlastnosti nebo..

Já: Je to na vás, co si pod tím představíte..

R1: Já zatím akorát vůbec nevím,když se řekne já..takže....no..

Já: Klidně můžeme jít dál...ale máme čas..můžete se nad tím ještě zapřemýšlet..

R1:záleží jak to člověk pojme..já..

Já: I to jak to pojmete, je čistě na vás..je to opravdu hodně vaše osobní odpověď.

R1: To IT reprezentuje to, kde se pohybuju, co studuju, v čem dělám nebo v čem pracuju.. Pak bych mohl říct sport..protože já sportuju...a taky rád trávím čas sportem..Mohl bych říct třeba.....no....(smích)...tak to asi přeskočíme a kdyžtak se k tomu vrátíme.

Já: Dobře. A poslední otázka..co se vám vybaví, když se řekne slovo lidé?

R1: Lidé..různorodost se mi vybaví. Vybaví se mi hodný lidi, zlý lidi..Vybaví se mi..chytrý lidi, blbý lidi..prostě různorodost no...vybaví se mi taková rozmanitost v podstatě.

Já: Já vám děkuju a pokud chcete..máme ještě čas..můžete se klidně zamyslet,pokud byste sám chtěl ještě něco říct..co se týká tohoto tématu nebo tohoto výzkumného šetření...

R1: Tak jako..co si vlastně myslíte vy..o nás o ajtácích? (smích)

Já: (smích)

RESPONDENT 2

Já: Má první otázka na vás je: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

R2: Hm..(smích)..Záleží asi taky na počasí..Ne,jako obecně..Rád se vykoupu..Nebo s knížkou..Přitom případně, když je hezky, tak s přítelkyní rádi chodíme někam na koupák...třeba na Džbán..na přírodní koupaliště nebo..například tedkonc zítra jedeme na Barandov do

aquaparku. Ale obecně když jsem sám, tak radši trávím čas jako vyloženě sám no..třeba s knížkou nebo u počítače.

Já: A jak si představujete ideálně strávený večer nebo víkend?

R2: Zase záleží s kým jsem... Jestli jsem..eh..

Já: To ideálně strávený..je jako kdybyste si vlastně mohl vybrat i s kým byste ten večer nebo víkend strávil, popřípadě jestli byste chtěl být sám..

R2: Noo..asi bych..když si představím nějaké hezké večer, asi bych se..natáhl do křesla..udělal bych si s přítelkyní nějaký dobrý jídlo..Třeba včera jsme si takhle dělali sushi, natáhli jsme se do křesla, pustili jsme si film..No a takhle jako prostě v pohodě strávit večer..můžeme si třeba povídat nebo..jiný(smích)

Já: A jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?

R2: Elektronickou..

Já: Dáváte přednost větší společnosti před setkání ve dvou?

R2: Radši setkání ve dvou..Případně, když je to velká společnost, tak ideálně abych ty lidi znal předtim..

Já: Řekl byste, že má váš obor nějaký vliv na vaše vztahy s lidmi?

R2: Určitě. Má no..už jenom proto,že člověk když je z toho oboru IT, tak kolem sebe má nějaký takový to stigma..a jakmile někde řeknu, že jsem z IT nebo že dělám do IT nebo že studuju prostě informatiku na ČVUT, tak už...je vidět no, že většina lidí má takovou tu představu o tom, že to jsou ty lidi, co jako nikam nechoděj, nikoho neznaj, nemaj kamarády, vážej sto kilo a seděj doma u počítače a ..Ono jako samozřejmě v nějakých případech to tak může bejt, ale ne vždycky..

Já: Takže kdybyste to měl ještě víc rozebrat, tak jaký konkrétní vliv na ty vztahy je..jako že teda negativní nebo..?

R2: Hm,negativní si myslím...Negativní. S tím že..často..často třeba na Facebooku, když jako lidi vědí, že dělám do počítačů, tak často se mě jako i třeba ptají na radu na počítače..nebo když třeba vybíraj novéj

notebook, tak se mě jako často zeptaj..což mě teda nedělá problém jim poradit že jo..

Já: Máte chuť poznávat nové lidi?

R2: Ahh..(smích) Jako rád poznám nové lidi, ale že bych vyloženě jako se těšil na setkání s novými lidma,to ne..

Já: Jak jste to řekl? Jako že rád poznáváte nové lidi, ale že byste se jako těšil...

R2: No jako že..když už někoho potkám nebo když poznám někoho nového, tak mi to jako nevadí, ale..kdyby mi někdo řekl, teď pojď a poznáš prostě deset nových lidí, tak bych se do toho nehrnul úplně po hlavě..

Já: Jako že to nevyhledáváte?

R2: Nevyhledávám..Ale když už jsem v té situaci,tak...není mi to nepříjemný.

Já: Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači? Kdybyste to měl nějak odhadnout, dát nějaké rozmezí nebo na procenta dejme tomu..

R2: Tak snažím se v tom udržovat nějakou balanc...zase jako když jsou třeba zkoušky a člověk se musí učit nebo dělat něco do školy,nějakou práci, tak se to moc jako hlídat nedá..že třeba jako často dělám do noci, že třeba pracuju něco..jo nebo když v práci máme nějakou problém, něco je potřeba řešit..Ale jinak když je nějaká pohoda,tak se snažím spíš..se jako..spíš být u toho počítače méně.Protože člověka to přeci jen otráví když tam sedí pořád pracovně nebo školně..pak ještě..Nevím no,snažím se tam udržet nějakou balanc.

Já: Určitou jako rovnováhu,jo?

R2: Hm.

Já: Myslíte si, že to tak v reálu potom je? Že v reálu opravdu trávíte půl napůl času jak s přítelkyní tak s počítačem?

R2: Bejvalo to takhle dřív, dokud přítelkyně dělala střední školu...Pak nastoupila na lékařskou fakultu, takže už teď je to spíš o tom, že..ona

věnuje víc času jako knížkám než mě..takže u ní se to taky posunulo spíš..snažíme se tedkonec najít oba dva, kdy máme volný chvílky a ty potom si jako užít pořádně..než kdyby to bylo takový jako,že....jo, že bysme prostě spolu trávili veškerej volnej čas,tak to zase ne..Časem se to posunulo tak, že tedkonec se víc věnuju svým věcem než tý přítelkyni, protože prostě..každej se ted věnujeme spíš tomu svému oboru.

Já: Takže by se dalo říci, že to momentálně není stav, který by vám úplně vyhovoval, ale máte v současnosti pocit, že se možná víc věnujete tomu počítači a oboru..?

R2: Zase ne přímo počítačům..Jsou i jiný zájmy. Třeba s tím, co tady byl přede mnou tak s tím třeba chodíme do fitka nebo hrajeme florbal spolu..jo,jako že to není tak že prostě bud přítelkyně nebo počítač, ale spíš přítelkyně, počítač nebo zase jiný záliby.

Já: A kdybyste to měl skutečně zkusit odhadnout na ty procenta, vyloženě počítač v souvislosti s vaším oborem a potom vaše přítelkyně?

R2: Tak..ten počítač nevím..tak 45%, přítelkyně tak dejme tomu 25% a zbytek ty jiný...jiný zájmy, nesouvisející s tím oborem.

Já: Dobře..děkuju. Kolik času denně trávíte na sociálních sítích?...Pokud vůbec..

R2: Noo...vyloženě jako,že bych tam u toho dřepěl a prohlížel si jako ty sídly na Facebooku, co se tam objevujou, tak to úplně ne..spíš když mi někdo napíše,když tam jsem..Ale když se to nasčítá, tak je to třeba tak hodina?

Já: Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?

R2: Hm,bejvám no..(smích)

Já: Popsal byste se jako introvert nebo extrovert?

R2: Spíš introvert.

Já: Máte pocit, že na vás druzí pohlížejí skrze váš profesní obor? Pokud ano, co konkrétně jste zaznamenal? To už jste vlastně trošičky nastínil v

těch předchozích..když jste mluvil o tom, že když řeknete, že studujete tenhle obor, tak máte pocit, že už na vás ostatní koukají s určitými předsudkami...

R2: No..tak jako ne vždycky..záleží na té společnosti jo jako..Jak to popsat no....Nevim,jestli je to..možná to je jenom můj dojem jo..nevim,jestli si třeba nějak nevsugeruju s tím, že člověk pořád o tom čte a tak jo..Takhle..podle mě totiž lidi maj obecně jak jsem říkal, ten obecní obrázek takovýho toho typickýho ajtáka. A..mám trochu pocit, že když člověk právě jako zmíní, že je z tohoto oboru, tak že se snažej nějakým způsobem tam takový ty vlastnosti nebo rysy těch ajtáku, co oni jako znaj, že se snažej nějakým způsobem aplikovat potom třeba i na mě..Dokud mě teda..jako dokud mě teda nepoznaj(smích)..To jako nemůžu nějak soudit,jestli takovej fakt nejsem(smích)..Ale..taky to může být mnou..Ale..mám pocit, že to potom trošičku jako ztěžuje nějakým způsobem to navazování nějakých těch třeba kamarádských vztahů..mimo ten obor..dokud člověk jako nějakým způsobem toho člověka nepřesvědčí,že..prostě že..jako,je to škoda no.

Já: Domníváte se, že máte více přátel z vašeho oboru nebo spíše mimo obor?

R2: Z mého oboru.

Já: Kolik času týdně přibližně trávíte mezi svými přáteli?

R2: Tak..6-7 hodin..

Já: A teď jsou takový poslední finální dvě otázky, na který si můžete dát čas..protože bude možná těžší na ně hned něco vymyslet..a hlavně máme času dost,tak se k tomu můžete kdyžtak vrátit...Co se vám vybaví, když se řekne slovo "já"?

R2: Já?(smích) Tak první se mi jako vybavilo to IT,ten obor, ale..no,jako to IT..Ale kdybych to měl nějak víc rozebrat, když se řekne já..No vybaví se mi jako obecně..Nevim..Jako vybaví se mi ten obor, vybaví se mi ta škola..Nebo jestli máte na mysli něco trochu jinýho?

Já: Ne, tak tohle je opravdu hodně osobní otázka, u které skutečně záleží, jak to vy pojmáte..Tady není žádná rada, nic není špatně..Když se řekne já, tak co si vybavíte?

R2: No asi škola,práce..vzbaví se mi..hodně na práci myslím..když se řekne já nebo když obecně přemýšlím nad sebou, tak mám většinou před očima práci, kterou dělám..

Já: A co se vám vybaví, když se řekne slovo "lidé"?

R2: No..mám říct první,co mě napadne?(smích)

Já: No jak chcete..můžete to klidně říct,potom třeba dodat něco..Není žádný minimální ani maximální počet věcí, který se vám může vybavit.....Co vás napadlo tedy první, když už jste to nakouzl?

R2: (smích) Já nevím,když se řekne lidé, tak se mi vybaví politika..konkrétně v tomhle tom státě..vzbaví se mi Zeman,vybaví se mi prostě sněmovna....A..Obecně o lidech nemám úplně dobrý smýšlení..myslím o takovym tom průměrnym člověkoví, kterých je ale hodně že jo..Takový to když..jako nerad bych to stácel někam do politiky jo,ale..Nelíbí se mi způsob, jakym obecně lidi uvažujou..Jakym třeba..přijde mi,že jsou lidi obecně jako nezodpovědný..jo,nebo snad třeba jako nějaký i hloupí.. Nevím no,ale ty co znám, moji kamarádi, tak o těch mám samozřejmě jiný smýšlení jo..Ale když se řekne obecně člověk, obecně průměrný člověk, tak se mi vybaví tohle..

Já: Jakým způsobem jste navázal, nebo navazujete partnerské vztahy?

R2: Většinou přes kamarády..Třeba když si tak vezmu současnej vztah,ktorej mi trvá přes 4 roky,tak to jsem navázal tak,že..to bylo ještě na střední..kamarád ze střední mě vzal večer do nějaký hospody,tam jsem poznal jeho partu lidí, s těma jsem se dal do řeči, zkamarádili jsme se a právě v týhleť partě jsem si pak našel současnou přítelkyni.Jo nebo..Teda to bylo až dlouhodobě, my jsme spolu začali chodit až dva roky potom,co jsme se poznali. Ale třeba mezitím jsem ještě měl jinou partnerku s kterou jsem se právě taky seznámil přes tuhle partu..nějak

byla nějaká akce někdy..a tam jsme potkali právě tu moji bývalou partnerku, která byla kamarádka jedny z tý party..tak nás seznámila..Takže přes kamarády.

Já: Takže není u vás moc časté, že byste navazoval partnerské vztahy například přes sociální sítě?

R2: Ne ne ne ne ne..vůbec,to mi přijde takový neosobní.

Já: A vše přítelkyně je z oboru?

R2: Není, ta dělá medicínu..

Já: A přál byste si někdy životní partnerku spíše ve vašem oboru nebo někoho, kdo tomu vašemu oboru tolik nerozumí?

R2: Takhle..ono to má svoje výhody i nevýhody.Kdybych měl partnerku v oboru, tak by to určitě mělo výhodu v tom, že bysme jako asi měli nějaký další společný témata. Na druhou stranu..nevýhody bych asi viděl v tom..vidím to třeba i u kamarádů..například konkrétně u kamaráda, který byl přede mnou,že ten má právě přítelkyni z oboru a vidím,že tam je právě problém s tím..s tím..nějakým rozhodnutím,kolik času věnovat tomu partnerovi a kolik tomu počítači jo...Takže třeba tam u nich je to trošku komplikovanější že..právě ta jeho partnerka hodně pracuje..a hodně se učí do školy..a věnuje právě většinu toho času spíš..teda jako řek bych,co já jako vidím..že spíš věnuje ten čas tomu počítači než jemu a toho bych se právě bál, kdybych měl takhle tu partnerku z toho oboru...

Já: Z mé strany už je to všechno, ale kdybyste chtěl, máte tu prostor se ještě vyjádřit k tomuhle tématu..

R2: Noo..asi jsem se za ty léta už naučil..nějak tím proplouvat. Nebrat si moc osobně nějaký..nějaký takový ty..když vidím nějaký to aplikování těch stigmat,tak nebrat si to osobně, spíš jako to přecházet..Ale neřek bych, že bych nějak problém s lidma nebo s děláním kamarádů..to ne. Já jako když se s někým seznámím, tak většinou s tím člověkem nemívám problém. Nedělá mi problém dělat si kamarády..ne přímo kamarády jako

na život, ale třeba dobrý známý. Třeba dobrého kamaráda mám vyloženě asi třeba jednoho, spíš ostatní bych právě radil do těch dobrých známých a tak..

Já: Můžu mít ještě otázku...máte pocit, že určité ty předsudky opravdu sedí na ty lidi, s kterými se každý den setkáváte v té škole nebo to i vůči ostatním vnímáte spíše jako předsudek než realitu?

R2: Jako jak čím..řekl bych fyzickou vizáží asi určitě..to jako spíš nahrává lidem,který se na to dívají nějak svrchu..Řek bych,že víc tam najdete lidi,co mají brejle..víc tam najdete lidi extrémně hubený nebo spíš extrémně prostorově výrazný..(smích) Ale zase když se s těma lidma potom bavím, tak mi přijde, že jsou to jako úplně normální lidi..jo,jako že..by člověk na nich nepoznal..nebo na většině z nich by člověk nepoznal, že jsou z toho oboru,kdyby se nezeptal. Nemyslím si,že..nemyslím si,že takový to jako že ajtáci jsou asociálové většinou a tak..nemyslím si,že to je úplně oprávněnej postoj.

RESPONDENT 3

Já: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

R3: Volný čas..tak záleží, jestli jsem doma nebo ve městě..protože bydlím na kraji Prahy, tak když jsem doma..tak nejčastěji ho trávím dejme tomu u počítače a když jsem ve městě tak s kamarády nejčastěji v hospodě u piva.

Já: Jak si představujete ideálně strávený večer nebo víkend?

R3: Tak..zase záleží jestli jsem v náladě na to být se svou partnerkou nebo spíš se svými kamarády..od toho se to odvíjí. Když v případě kamarádů,tak nejradši zajít někam na pivo, posedět, něco ogrilovat..když s přítelkyní,tak klidný večer doma, něco uvařit a tak..víno a takový ty nesmysly.

Já: Jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?

R3: Slovem..hlasem..

Já: Tváří v tvář?

R3: Ano..

Já: Dáváte přednost větší společnosti před setkáním ve dvou?

R3: Ano..ale zase ne moc velká společnost.

Já: A kolik tak přibližně lidí je vám nejpříjemnější?

R3: tak třeba..tak kolem..do 15 třeba.

Já: Řekl byste, že má Váš obor nějaký vliv na Vaše vztahy s lidmi?

R3: Určitě.

Já: A můžete to rozebrat víc?

R3: No tak..ten obor určuje to,s jakou skupinou lidí se nejčastěji stýkám..čili lidé vysokoškolsky vzdělaní a tak podobně..podobné zájmy a tak..koníčky.

Já: Máte chuť poznávat nové lidi?

R3: Docela jo.

Já: Jako že je sám aktivně vyhledáváte?

R3: Úplně aktivně nevyhledávám,ale například, když mi řekne kamarád nebo spolužák ze školy..hele jdu na tuhleto akci,bude to tam dobrý, je tam to a to..koncert..nechtěl bys tam taky zajít..tak nehledám výmluvy na to,abych tam nešel.

Já: Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači?

R3: Tak přítelkyni většinou musím věnovat celý víkend..a počítač,jelikož je to zdroj mé obživy,tak zbytek pracovního týdne.

Já. Dokázal byste to vyjádřit například v mezích procent?

R3: Procentuálně..nebo já to řeknu v hodinách..tak pracuji..když nechodím do školy tak je to dejme tomu 8 hodin denně..takový pondělí až čtvrtek, pátek moc ne..takže to je tak okolo osmi hodin..to je počítač..Doma počítač bude v tyto pracovní dny..dejme tomu tak okolo..strávím dejme tomu tak 5 hodin denně..nebo 4,když to tak zprůměruju.O tom víkendu počítač v průměru tak 2 hodiny denně.

Já: Takže je to tak,že vlastně každý ten den strávíte 8 hodin na počítači ve škole a potom plus ještě 5 hodin na počítači doma..

R3: Spíš bych řekl tak 4 no..to jsem přestřelil.

Já: Dobře. A přítelkyně má tedy vyhrazený pouze ten víkend?

R3: No tak neřek bych pouze víkend..například teďkonc v čase léta se jí dostává více pozornosti(smích)..Ne tak jako normálně..a plus v týdnu chodíme s partou,kde je i ona, na pivo..což je jeden až dva večery v týdnu pracovním..

Já: Kolik času denně trávíte na sociálních sítích? Přibližně..

R3: 30 minut..odhadem.

Já: Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?

R3: Tak při přátelských ne, při partnerských asi..to asi každéj člověk(smích)

Já: Jakým způsobem jste navázal, nebo navazujete nejčastěji partnerský vztah?

R3: V hospodě u piva.

Já: I s tou současnou přítelkyní jste se potkali v hospodě u piva?

R3: Ano.

Já: Popsal byste se spíše jako introvert nebo extrovert?

R3: Spíš introvert.

Já: Máte pocit, že na vás druzí pohlížejí skrze váš profesní obor? Pokud ano, co konkrétně jste zaznamenal?

R3: Tak zase v případě lidí, který považuju za svý přátele nebo známý, tak na to tak nepohlížejí a..spíš ty cizí lidi,který mě moc neznají, tak..ty na mě koukají přes to no..přes ten obor.

Já: A co jste tedy zaznamenal? Jak ten obor ovlivňuje to,jak na vás koukaj?

R3: Tak jako nutně si myslej,že všem mám potřebu spravovat počítače,i když to absolutně nesnáším..Nebo já tedka nevím..prostě si řeknou..jo to

je ten od těch počítačů, ten tomu rozumí, ten je do toho blázen, to je jediná jeho záliba.. Ale to zas není pravda. Sice jako trávím tím hodně času, ale to si myslím že jako tolik času tráví i vlastně lidi, který nejsou z týchletý profese.. Tak třeba si umím představit, že třeba jako nějaký.. taky používaj počítač osm hodin denně a nikdy bych taky neřek, že je to nějaká jejich jediná záliba nebo tak něco..

Já: Domníváte se, že máte více přátel z vašeho oboru nebo spíše mimo obor?

R3: Asi z oboru.

Já: Kolik času týdně přibližně trávíte mezi svými přáteli?

R3: Tak v hodinách.. dejme tomu.. dvakrát třeba.. šest hodin.. Dvanáct hodin.

Já: Co se vám vybaví, když se řekne slovo "já"? Můžete si dát klidně čas.. nespěcháme a může to být samozřejmě i víc věcí..

R3: Tak samozřejmě svojí osobu.. asi v tom smyslu jako čím se zabývám a tak.. nebo jako co studuju, co mě baví.....

Já: A co se vám vybaví, když se řekne slovo "lidé"?

R3: Lidé.. tak.. spíš než lidé okolo mě, spíš ty cizí lidé, který neznám.. tak.. prostě mě to napadlo. Když se řekne lidé, tak považují jako cizí no..

Já: A ještě něco vás napadá?

R3: Spoustu lidí, jak choděj pomalu po chodníku a já tam do nich narážim, protože to nesnáším a jsem nevrlej, tohleto..

Já: Ještě jsem se chtěla vrátit k tomu navazování partnerských vztahů. Chtěla jsem se ještě zeptat, jestli jste taky někdy zažil, že by se vám podařilo navázat partnerský vztah třeba právě přes ty sociální sítě nebo přes počítač?

R3: Ne.

Já. Jestli se nechcete ještě k nějaké otázce vrátit nebo jestli nechcete sám ještě něco říct..

R3: Ještě když vezmu čas, který trávím s přáteli, tak jsem uvedl čas, kdy jsem s nimi na pivě takhle.. ale když to tak vezmu, tak já čas s přáteli trávím vlastně i ve škole.. takže se do toho dá defakto započítat i tohleto.. defakto i v tom pracovním kolektivu. Já bych ty lidi taky nazval přáteli..

Já: A máte pocit, že jste se někdy setkal s určitými předsudky díky tomu vašemu oboru?

R3: Určitě.. tak určitě no..

Já: A s jakými konkrétně?

R3: No už jsem to zmiňoval s tím, jak si ty lidi myslejí, že člověk nutně musí mít jenom ten počítač a že nemá nic jiného.. a že třeba nechodí z domova.. a že nemá kamarády a takovýchle věci. To je podle mě absolutní předsudek. I u mých kamarádů to vidím no... že tohle jako nebývá pravdou no.

Já: A bývá těžké tyhle předsudky těm dotyčným vyvrátit?

R3: Já se jim to většinou ani nesnažím vyvracet protože.. když ten člověk jako.. nějak si za tím jako stojí, tak většinou tenhle člověk pro mě není zajímavý a já se s ním nebudu vídat no..

Já: Můžu se zeptat, vaše přítelkyně je taky z vašeho oboru nebo studuje něco jiného?

R3: Hmm.. (něco jiného)

Já: A měl jste někdy přítelkyni z oboru?

R3: Ne.

RESPONDENT 4

Já: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

R4: Hmm... u počítače.

Já: Jak si představujete ideálně strávený večer nebo víkend?

R4: Hmm.. asi s přáteli.

Já: S přáteli na nějakém konkrétním místě nebo..?

R4: To je jedno..v dobrý společnosti prostě.

Já: Jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?

R4: Elektronicky.

Já: A na druhém místě?

R4: (Ticho) Osobně asi..

Já: Dáváte přednost větší společnosti před setkáním ve dvou?

R4: Jak kdy.. Procentuálně...asi spíš ve větší společnosti.

Já: Jaký je nejpříjemnější počet lidí, kde se cítíte nejvíce dobře?

R4: Asi tak kolem deseti...

Já: Řekl byste, že má Váš obor nějaký vliv na Vaše vztahy s lidmi?

R4: Hmm...nemyslim si. Ne konkrétně teda jako pro mě..Možná že obecně pro lidi, který se zabývají tím samým oborem, tak možná i jsou jako míň komunikativní nebo něco....(pauza)Pro mě osobně teda ne.

Já: Máte chuť poznávat nové lidi?

R4: Proč ne?

Já: Takže spíše ano?

R4: Takže spíše jo..

Já: Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači?

R4: To záleží na přítelkyni..(smích) Poslední dobou přítelkyni moc ne..a počítači...více než je nutný...

Já. Kdybyste to mohl říct na procenta?

R4: No..80% počítači..

Já: A zbytek přítelkyni?

R4: Dejme tomu.

Já: Kolik času denně trávíte na sociálních sítích?

R4: Tak přihlášený nejsem furt..ale dejme tomu tak 2 hodiny?

Já: Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?

R4: Ne.

Já: Jakým způsobem jste navázal nebo navazujete nejčastěji partnerský vztah?

R4: Náhodou..(smích)

Já: Náhodou..to znamená...?

R4: No já nevím..asi bych ji měl někde potkat že jo..(smích) Což je většinou ta náhoda a potom už záleží na situaci.

Já: A jak jste se například seznámil se svojí poslední přítelkyní?

R4: Přes volejbal.

Já: A seznámil jste se s nějakou svou přítelkyní přes sociální sítě nebo přes počítač?

R4: Ne.

Já: Popsal byste se jako introvert nebo extrovert?

R4: Spíš introvert.

Já: Máte pocit, že na vás druzí pohlížejí skrze váš profesní obor? Pokud ano, co konkrétně jste zaznamenal?

R4: Nemyslím si že jo..Myslím si,že ne. Maximálně se občas dozvim,že maj pocit,že bych jim s tím moh pomoct..

Já: Domníváte se, že máte více přátel z vašeho oboru nebo spíše mimo obor?

R4: Mimo. Určitě mimo.

Já: Kolik času týdně přibližně trávíte mezi svými přáteli?

R4: Záleží..záleží co se zrovna děje,ale..V průměru dejme tomu tak 2,3,4 hodiny..Poslední dobou ani tu hodinu.

Já: Kolik času týdně trávíte přibližně hraním počítačových her?

R4: Hodinu? Možná dvě..

Já: A teď jsou takový poslední finální dvě otázky, na který si můžete dát čas...Co se vám vybaví, když se řekne slovo ''já''?

R4: Většinou pohled do zrcadla..(smích) Já nevím..to by měl mít asi každěj sám srovnaný v hlavě,co pro něj znamená já..

Já. A pro vás to znamená..?

R4: (Ticho) Pro mě to asi znamená že.. jsme každéj jinej a málokdo s tím jako dokáže udělat. Myslim si,že mě asi jen tak někdo nezmění..jako jednu z mála věcí.

Já: Kdyžtak se k tomu můžeme ještě vrátit..Ale druhá otázka je trošku podobná: Co se vám vybaví, když se řekne slovo "lidé"?

R4: Upřímně,stádo..Stádo,který není schopný přemýšlet...je to dav prostě.Jedinec?Je bez problému..člověk dokáže přemýšlet,dokáže prostě fungovat, ale jakmile jsou to lidi, větší skupina,tak prostě..je to dav,kterej tupě jenom jde...nějakym směrem.

Já: Pokud byste se chtěl k jakékoli otázce vrátit nebo ještě něco říci k téhle tématice..?

R4: Asi ne..myslim,že to bylo vyčerpávající.

RESPONDENT 5

Já: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

R5: Asi se válim doma...Ne,nejčastěji spim..když to tak jako budu počítat..ale to se často asi nepočítá,že jo? Takže nejčastěji doma,u toho počítače nebo prostě odpočinkem..

Já: Jak si představujete ideálně strávený večer nebo víkend?

R5: Tak večer..záleží na náladě že jo..bud teda jít do hospody s někym, pít a bavit se třeba až do rána..nebo naopak jít třeba s přítelkyní někam do divadla nebo něco takovýho..A víkend..jít teda někam ven, ideálně do přírody na vejlet nebo tak..A nebo se válet doma,když je člověk prostě unavenej,má toho dost a chce vypnout.

Já: Jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?

R5: Asi..přes internet.Textovou formou.

Já: Dáváte přednost větší společnosti před setkáním ve dvou?

R5: Dávám přednost třeba jako když je to společnost 3-5 lidí, trochu větší než jednom dva, ale zase jestli myslíte stovky lidí na nějaký obří akci,tak to radši ve dvou.

Já: Řekl byste, že má Váš obor nějaký vliv na Vaše vztahy s lidmi?

R5: Ano. Umožňuje mi to navazovat vztahy s ostatními lidmi z oboru..Je strašně jednoduchý se bavit o těchle věcech, protože IT je strašně širokej pojem a ne každěj prostě ajták je ten kluk od počítačů,každěj dělá něco trochu jinýho,ale zároveň to ty ostatní hodně zajímá,takže se o tom dá dobře mluvit a umožňuje to získání nových známých a případně pak i ty přátele.

Já: Máte chuť poznávat nové lidi?

R5: Určitě jo.

Já: Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači? V řádu procent nebo jinak..

R5: Těžko říct jo..my bydlíme spolu,takže i když děláme třeba na počítači,tak se zároveň u toho bavíme.Řek bych,že toho počítače bude víc..je to daný tím,že to dělám jako práci,tak i jako koníček..ale procentuálně ti to neřeknu.

Já: Kolik času denně trávíte na sociálních sítích?

R5: Já nevím,co si pod tím pojmem představit..jako že bych si otevřel Facebook a čučel na něj několik hodin denně,tak to u mě nefunguje..ale já spíš jako používám komunikační kanály na těch sítích, to znamená třeba si píšu přes ty zprávy na Facebooku,ale to je prostě jenom nástroj..občas něco napíšu,občas něco čtu..ale víceméně to nebude víc jak v součtu hodina, maximálně dvě denně.

Já: Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?

R5: Tak u těch partnerských určitě,kdo není že jo..A u těch přátelských záleží na okolnostech,ale spíš ne.

Já: Jakým způsobem jste navázal nebo navazujete nejčastěji partnerský vztah?

R5: Nějak se s tím člověkem vždycky odněkud nejdřív znám..nestalo se mi,že bych někoho jako sbalil v baru a pak jsme spolu jako byli..To

znamená prostě budto je to ze školy nebo z nějaký akce..Nejdřív jsme řekněme kamarádi a pak to prostě nějak..samo..

Já: Stalo se vám, že se vám podařilo navázat partnerský vztah například přes internet?

R5: Eem..(ve smyslu ne)

Já. Ne..

Já: Popsal byste se jako introvert nebo extrovert?

R5: Záleží na...situacích. Není to jednoznačně. Ale kdybych si měl vybrat, tak spíš extrovert.

Já: Máte pocit, že na vás druzí pohlížejí skrze váš profesní obor? Pokud ano, co konkrétně jste zaznamenal?

R5: Nepřijde..

Já: Domníváte se, že máte více přátel z vašeho oboru nebo spíše mimo obor?

R5: Určitě z oboru.

Já: Kolik času týdně přibližně trávíte mezi svými přáteli?

R5: Určitě mén, než bych chtěl..Ale..někdy třeba vůbec..někdy třeba několik dní v kuse..To se strašně jako mění..Já bych řek tak jako průměrně tak dva dny v tejdnu s někym někde něco děláme..

Já: Kolik času týdně strávíte přibližně hraním počítačových her?

R5: Přibližně skoro vůbec..jako občas se to stane,ale když se to zprůměruje,tak bych řek,že vůbec.

Já: Co se vám vybaví, když se řekne slovo "já"?

R5: Nic konkrétního..to slovo samotný..nevím..

Já. Můžete si dát čas..máme času dost..může se vám vybavit i víc věcí..je to taková hodně osobní otázka, jak to kdo pojme no..

R5: Jako když se řekne slovo já,tak se mi nic zvláštního nevybaví, ale jestli myslíš jak jako..co se vybaví,když jako myslim sám o sobě nebo jak bych se definoval nebo něco takovýho tak.. Vůbec nedokážu nic říct...sorry..to je jako prostě strašně divný.

Já: A poslední otázka: Co se vám vybaví, když se řekne slovo "lidé"?

R5: Postavy..Jako když jsi to tedka řekla, lidé, tak sem si představil dav teda, musím říct a prostě figury lidí neurčitý..

Já: A potom jsem se ještě chtěla doptat..vaše přítelkyně studuje váš obor?

R5: Ne vůbec..

Já: A měl jste někdy přítelkyni z oboru?

R5: Ne.

RESPONDENT 6

Já: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

R6: (Ticho) U počítače asi..

Já: Jak si představujete ideálně strávený večer nebo víkend?

R6: Hm..s přáteli nebo partnerkou.

Já: Jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?

R6: Jako..jak?

Já: Tím se myslí například textovou formou, například přes internet nebo tváří v tvář..nebo telefonicky..

R6: No tak..častěji asi textově. Ale záleží s kým..s rodinou většinou buď přímo nebo jako přes telefon, hlasově..s přáteli spíš..textově. Pokud zrovna nejsme spolu.

Já: Dáváte přednost větší společnosti před setkáním ve dvou?

R6: Těžko říct..asi..asi jo..ale..asi jo.

Já: Jaký je ideální počet lidí, s kterými se cítíte nejlíp?

R6: 5-6..

Já: Řekl byste, že má Váš obor nějaký vliv na Vaše vztahy s lidmi?

R6: No možná jo..některý lidi mají předsudky, ale jinak bych řek že ani moc ne..

Já: A s jakými předsudky jste se potkal?

R6: Hm..no že..ajťáci jsou...já nevim..no prostě nějak divný..introverti nebo...co já vim..nemůžu najít ten termín..

Já: Můžete to zkusit nějak popsat..nemusíte se nijak nutit do toho si vzpomenout na ten konkrétní termín..

R6: No nevim tedka.

Já: Máte chuť poznávat nové lidi?

R6: Ano.

Já: Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači?

R6: No já..žádnou nemám.

Já: A když zrovna máte přítelkyni,tak jak to obvykle bylo?

R6: To je složitý...to už je hodně dávno...takže...bylo to..já nevim..několik hodin týdně..

Já: Přítelkyni nebo počítači?

R6: Přítelkyni.

Já: A počítači více?

R6: To asi víc..

Já: Kolik času denně trávíte na sociálních sítích?

R6: Hmm..do hodiny.

Já: Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?

R6: Ano.

Já: Jakým způsobem jste navázal nebo navazujete nejčastěji partnerský vztah?

R6: (smích) Nijak. To už si nepamatuju..

Já: Zažil jste třeba, že byste se s někým seznámil nebo navázal partnerský vztah přes internet?

R6: Ne.

Já: A třeba ten poslední vztah, jestli si vzpomenete, jak jste se potkali nebo seznámili...?

R6: Asi..nás seznámili spolužáci.

Já: Popsal byste se spíše jako introvert nebo extrovert?

R6: Hm..no..to záleží na definici..ale jakoby..jakoby chci bejt ve společnosti a jakoby s lidma...ale jakoby zas až tolik času s nima netrávim jako..chtěl bych víc..i když jakoby to zas tolik není no...Spíš bych řek extrovert, ale já nevim, podle nějakých definic bych asi byl introvert..těžko říct.

Já: Máte pocit, že na vás druzí pohlížejí skrze váš profesní obor? Pokud ano, co konkrétně jste zaznamenal?

R6: Řek bych, že ne..

Já: Domníváte se, že máte více přátel z vašeho oboru nebo spíše mimo obor?

R6: Spíše mimo..

Já: Kolik času týdně přibližně trávíte přibližně mezi svými přáteli?

R6: Hm..v průměru tak za celý rok? (smích) Tak jako..ted třeba zrovna moc ne. Tak průměrně..za týden?

Já: Za týden..

R6: Několik hodin..tak deset třeba.

Já: Kolik času týdně strávíte přibližně hraním počítačových her?

R6: Týdně? Pět..

Já: Co se vám vybaví, když se řekne slovo "já"?

R6: (Ticho) Kluk,ajták, kterej má to..Hm,počkat..má to bejt jako..jakoby..?

Já: Je to úplně na vás, jak pojmete tuhle otázku..

R6: Sám, smutný..(ticho)

Já: Klidně můžeme jít na tu poslední otázku..jak chcete..?

R6: No..třeba.

Já: A poslední otázka: Co se vám vybaví, když se řekne slovo "lidé"?

R6: (Ticho) Přátelé,zmetci,rodiče..tak jako široký je to..různý věci..

Já: Kdybyste se chtěl třeba ještě vrátit k nějaké otázce nebo ještě něco říct k tomuhle tématu, co vás napadá..? Klidně se můžeme taky vrátit k té předchozí otázce..k tomu, co se vám vybaví, když se řekne slovo já..

R6: Jsem hodně váhavý...ehh..(Ticho) Nevim vlastně jakoby...nedávno jsem byl u psycholožky právě,školní..kvůli právě vztahům a..no právě pořešili jsme to a zjistili jsme, že mě právě ovlivnily určitý události v dětství negativně..A proto mám právě tedka problémy vlastně se vztahama. A snažim se to jakoby zlepšit no..Po prázdninách to snad budem znova řešit.

Já. Můžu se zeptat, jaká byla vaše motivace sem jít? Jako motivace někomu pomoci nebo jste měl pocit,že by to třeba i pro vás mohlo mít nějaký přínos?

R6: Tak..zprvú ta pomoc že jo..A třeba se i seznámit. A..taky vlastně..se i snažim jakoby dělat právě na radu psycholožky něco co mě baví,naplní..abych byl šťastnej vlastně..A jelikož..kdybych to tu nedělal,tak bych ted stejně akorát seděl na koleji a prostě nic nedělal..tak se prostě snažim někam chodit nebo já nevim no..prostě dělat něco.

RESPONDENT 7

Já: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

R7: Bud s Míšou, s přítelkyní a nebo asi u počítače..

Já: Jak si představujete ideálně strávený večer nebo víkend?

R7: Tak asi s přáteli..v hospodě.

Já: Jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?

R7: Asi přes Facebook nebo smskami..

Já: Takže textovou formou..

R7: Textovou...

Já: A řekl byste, že více přes mobilní telefon nebo více přes počítač?

R7: Asi se to čím dál tím víc začíná přelévat na počítač..

Já: Dáváte přednost větší společnosti před setkáním ve dvou?

R7: Asi ano..

Já: Řekl byste, že má Váš obor nějaký vliv na Vaše vztahy s lidmi?

R7: Malý..

Já: Malý vliv..a jaký vliv?

R7: Tak..určitý lidi si o mě hned myslí, že jsem třeba..mimo jejich kategorii...že jsem na ně moc chyterej nebo..pohrdaj mnou..třeba.

Já: Pohrdají?

R7: No..tak připadaj si..ale tak to je hrozná menšina jakoby..

Já: Máte pocit, že k vám teda spíše vzhlíží jako k tomu chytřejšímu nebo vámi spíše pohrdají?

R7: Spíš..hlavně je tam taková jakoby...díra, přes kterou se špatně..když třeba ten člověk má nějaký nižší vzdělání a pracuje,tak je těžší se s ním bavit o něčem..najít nějaký společný témata.

Já: Hm..a myslíte si,že to souvisí konkrétně s tím vaším oborem nebo obecně s tou vysokou školou?

R7: Spíš asi obecně s ČVUT bych řek..

Já: S ČVUT..to znamená, že ČVUT má nějakou speciální pověst tím pádem?

R7: To asi trochu, ale spíš je to o tom, že je hodně specificky zaměřená na jednu oblast, všechno co se tam učí..

Já: Máte chuť poznávat nové lidi?

R7: Ano.

Já: Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači? Třeb v procentech..

R7: V procentech? Tak řek bych 60% počítači.. a 40 přítelkyni.

Já: Kolik času denně trávíte přibližně na sociálních sítích?

R7: (Ticho) Tak řekněme hodinu? Ale spíš asi větší čas jenom nějaký sledování, co je novýho..Jako spíš nejenom sociální sítě, ale i všechno ostatní.

Já: Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?

R7: Ano.

Já: Jakým způsobem jste navázal, nebo navazujete nejčastěji partnerský vztah?

R7: Hm..v hospodě.

Já: Popsal byste se jako introvert nebo extrovert?

R7: Spíš extrovert.

Já: Máte pocit, že na vás druzí pohlížejí skrze váš profesní obor? Pokud ano, co konkrétně jste zaznamenal?

R7: Spíš ne..

Já: Domníváte se, že máte více přátel z vašeho oboru či spíše mimo obor?

R7: Spíš mimo obor.

Já: Kolik času týdně přibližně trávíte mezi svými přáteli?

R7: Tak..řekněme..5-10 hodin?

Já: Kolik času týdně strávíte přibližně hraním počítačových her?

R7: Ha...to bude hodně. Tak řekněme tři hodiny denně. To znamená..(pozn. 21h/týdně)

Já: Jo, to asi stačí takhle říct.

Já: Co se vám vybaví, když se řekne slovo ''já''?

R7: Já? Hm..tak to je těžká otázka..

Já: Klidně si dejte čas..už jsou to poslední dvě otázky..může to být i víc věcí..Co se vám vybavilo třeba první?

R7: No zatím náč nic pořád..(smích) Tak asi..aktivity,který mám rád, se mi vybavěj..To znamená řekněme..škola,přítelkyně,fotbal..

Já: Hm.to je dobrý.

Já: A co se vám vybaví, když se řekne slovo ''lidé''?

R7: Tak první se mi vybavilo blbci..ale tak..(smích) ..to není úplně..to jsem zase hned zamítnul.. Tak určitá různorodost asi jako..

Já: Tohle byla poslední otázka,takže jestli k tomu ještě něco máte,k tomuhle tématu..?

R7. Asi ne..

Já: Dobře,tak jo,děkuju..

R7: I já děkuju.

RESPONDENT 8

Já: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

R8: Tak..svůj volný čas trávím dost často v práci..pokud se to dá brát jako volný čas..protože to dělám ještě ke škole..Jinak ho trávím..asi nejčastějc sportovně nebo kulturním vyžitím..případně,když je v Praze partnerka,tak s ní..

Já: Jak si představujete ideálně strávený večer nebo víkend?

R8: Tak..ideálně strávenej večer i víkend dohromady, si představuju asi..když si pudu s kamarádama zahrát florbal a potom..asi pudem na nějakou akci.

Já: Jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?

R8: Pomocí sociálních médií..

Já: Sociální síť jako je Facebok,chaty různé...

R8: Přesně tak, všechno, co jsou sociální média.

Já: Dáváte přednost větší společnosti před setkáním ve dvou?

R8: Hm..radši setkání ve dvou.

Já: Řekl byste, že má Váš obor nějaký vliv na Vaše vztahy s lidmi?

R8: (Ticho) Nijak výjimečně.

Já: Máte chuť poznávat nové lidi?

R8: Určitě.

Já: Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači? Procentuelně například..

R8: A co znamená počítači? Jakože osobním věcem na počítači nebo i pracovním?

Já: Obecně..kolik času trávíte tím, že jste s přítelkyní a naopak kolik času trávíte tím, že sedíte u počítače, at už tam děláte cokoli..

R8: Sedím u počítače pořád no takže..já nevím, denně je to průměrně třeba 10 hodin..

Já: A kdybyste to zkusil na ty procenta...poměr přítelkyně, počítač a třeba jiné..

R8: A s přítelkyní jde o čas osobního kontaktu nebo přes.. vzdálenou komunikaci?

Já: Osobní kontakt..

R8: Osobní kontakt (smích)..Tak dobře no..80, 20..80% pro počítač, 20% přítelkyni.

Já: Kolik času denně trávíte na sociálních sítích?

R8: Denně...tak dost. Třeba..aktivně..tak dvě hodiny.

Já: Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?

R8: Ne.

Já: Jakým způsobem jste navázal nebo navazujete nejčastěji partnerské vztahy?

R8: Asi osobním setkáním.

Já: A stalo se vám někdy, že se jste navázal vztah například přes internet?

R8: Jo,stalo se mi to..Stalo se mi to u dvou vlastně no..Ten internetovej kontakt trval..u jedný slečny 4 měsíce, ale s tím, že jsme se znali trochu osobně..A u tý druhý jsme se neznali vůbec, to jsem se poznali přes ČSFD, to jsme si psali asi půl roku..

Já: Popsal byste se jako introvert nebo extrovert?

R8: Asi extrovert.

Já: Máte pocit, že na vás druzí pohlížejí skrze váš profesní obor?

R8: Hm..jak v dobrým,tak ve zlým.

Já: A co konkrétně jste zaznamenal?

R8: Tak některým lidem to docela imponuje a některý to pomlouvaj..z části toho, že..se jim to zdá třeba jako...obor,kterej je přeplacenej,takže tak..některý lidi k tomu maj určitou zášť.

Já: A jak se potom projevuje třeba to jejich chování vůči vám?

R8: Je to spíš kamarádský chování...s tím, že to je ze srandy braný a takovej malej výsměch.

Já: Domníváte se, že máte více přátel z vašeho oboru nebo spíše mimo obor?

R8: Mimo obor.

Já: Kolik času týdne přibližně trávíte mezi svými přáteli?

R8: Týdně? (Ticho) Tak 30% času..v hodinách mám říct?

Já: V hodinách by bylo ideálnější..Pokud s nimi trávíte čas každý den, tak stačí průměrně každý den..

R8: Jasně, tak 30 hodin týdně.

Já: Kolik času týdně strávíte přibližně hraním počítačových her?

R8: Hodin týdně? Půl hodiny týdně..

Já: A poslední dvě otázky,můžete si dát čas..Co se vám vybaví, když se řekne slovo ''já''?

R8: (Ticho) Hm.. (ticho)

Já: Může to být víc věcí..

R8: Jako konkrétní věci nebo to,jak si sebe sám představuju?

Já: Právě tahle otázka je taková, že si to každéj může pojmout....podle sebe. Tak co vás třeba napadlo první,když jsem to řekla?

R8: Aktivní..snažim se bejt aktivní..a...nevím..rád řeším věci..řeším vážný věci..baví mě řešit třeba politický situace, jaký jsou v Český republice a tak....A...nevím,baví mě prostě všechno..baví mě se bavit s lidma, o zajímavých věcech..tak sám sebe vnímám..

Já: A poslední otázka: Co se vám vybaví, když se řekne slovo ''lidé''?

R8: Asi určitá společnost..která by měla být pospolitá..a měla by se podporovat, na úkor individualismu.

RESPONDENT 9

Já: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

R9: Venku s kamarády..nebo u počítače.

Já: Nejčastěji tedy spíš s kamarády nebo u počítače?

R9: Snažím se to tak půl na půl..

Já: Jak si představujete ideálně strávený večer nebo víkend?

R9: Asi doma...přestavu ideálního večeru nebo víkendu..ale aby nebyl každé stejné.

Já: Hm..to znamená..dokážete specifikovat, jestli byste ho trávil radši venku nebo doma?

R9: Čas od času zajít někam s kamarádama, se známejma a tak..Ale občas mám taky rád,když můžu být v klidu doma a nemusím nic řešit.

Já: Jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?

R9: S pomocí sociálních sítí..a podobných věcí.

Já: Takže textovou formou přes počítač?

R9: No..co se týče jakoby..mimo přímou komunikaci.

Já: Dáváte přednost větší společnosti před setkáním ve dvou?

R9: Jo.

Já: Řekl byste, že má Váš obor nějaký vliv na Vaše vztahy s lidmi?

R9: To si..nemyslim.

Já: Máte chuť poznávat nové lidi?

R9: Rozhodně.

Já: Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači? Procentuelně..

R9: Jako z celkového času?

Já: Hm..

R9: počítači..no..jelikož pracuju..a ještě škola..to může být třeba třetina času..klidně.Přítelkyni..tak to dost záleží..jak se sejdeme s prací. Pětina?

Já: Kdyby se to mělo opravdu na ty procenta..dejme tomu kategorie, kolik procentuálně s přítelkyní, kolik u počítače a kolik třeba jinak?

R9: No..to 30% času asi trávím u počítače..s přítelkyní 20%..15-20%..

Já: A ten zbytek? Těch dalších 50%?

R9: No..spánek. S kamarádama..

Já: Kolik času denně přibližně trávíte na sociálních sítích?

R9: Těch 30%, co sedím u počítače..

Já: To znamená..kolik to třeba zabere denně..hodin?

R9: Hm..tak já netrávím na sociálních sítích čas, jako že bych tam něco aktivně dělal, ale.. když jsem u počítače, tak jsem on-line, takže..já nevím, hodinu, hodinu a půl třeba.

Já: Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?

R9: Občas.

Já: Jakým způsobem jste navázal nebo navazujete nejčastěji partnerský vztah?

R9: (Ticho) Tak to..většinou někde v hospodě

Já: Stalo se vám, že jste navázal partnerský vztah například přes internet?

R9: Ne.

Já: Popsal byste se spíše jako introvert nebo extrovert?

R9: Introvert.

Já: Máte pocit, že na vás druzí pohlížejí skrze váš profesní obor?

R9: Ne.

Já: Domníváte se, že máte více přátel z vašeho oboru nebo spíše mimo obor?

R9: Spíš mimo obor.

Já: Kolik času týdně přibližně trávíte mezi svými přáteli?

R9: Takovejch 10-15 % z toho dne..třeba..nebo v hodinách? Já nevím..(ticho)..15-20 hodin.

Já: Kolik času týdně strávíte přibližně hraním počítačových her?

R9: Týdně?Času? 5 hodin..

Já: Ted takové dvě otázky, na který si můžete dát čas..Může vás k tomu napadnout víc věcí..Co se vám vybaví, když se řekne slovo "já"?

R9: (Ticho) Co se mi vybaví, když se řekne slovo já? (Ticho..) (smích)
Lenost, flegmatik..Hm..co dál..(ticho)..Já?

Já: Můžeme kdyžtak klidně přejít k další nebo..

R9: No.

Já: Co se vám vybaví, když se řekne slovo "lidé"?

R9: Lidé..zábava..poznávání..komunikace.

Já. Supr, děkuju..Chcete se ještě vrátit k té předchozí otázce, popřípadě jestli vás ještě něco napadá, k tomuhle tématu..?

R9: Nenapadá mě..ani k já..

Já: A můžu se zeptat ještě..setkal jste se někdy s určitými předsudky vůči tomu vašemu oboru?

R9: Ale tak tak jako určitě..hm. Ale většinou je to tak nějak s nadhledem nebo s legrací ..i na škole si z toho všichni tak nějak dělají srandu (smích)..Člověk to nemůže brát moc vážně.

Já: Jasně(smích) Tak děkuju..

RESPONDENT 10

Já: Jak nejčastěji trávíte svůj volný čas?

R10: (Ticho) Hm...s přáteli asi.

Já: Jak si představujete ideálně strávený večer nebo víkend?

R10: Ideálně strávený víkend nebo večer? To záleží na náladě..

Já: Například? Co vás třeba tedko napadá? Jak byste strávil ideálně třeba tenhle večer nebo víkend?

R10: Eee..super je být doma a dívat se na film, super je doma.. si přečíst knížku, skvělý je jít s kamarády do hospody..nebo někam do parku..cokoliv prostě.

Já: Jakou formou s lidmi nejčastěji komunikujete?

R10: Jakoby slovy..

Já: Tváří v tvář? Osobně jo?

R10: (smích) Řek bych tak půl napůl..

Já: Půl napůl..?

R10: Těch půl jako přes Facebook a přes jako telefony a.. půl jako nějak přes osobním kontakt..

Já: Dáváte přednost větší společnosti před setkáním ve dvou?

R10: Ne.

Já: Řekl byste, že má Váš obor nějaký vliv na Vaše vztahy s lidmi?

R10: Co myslíš tím obor?

Já: Jako zejména to zaměření na počítače..

R10: No ono se k tomu váže to, že člověk když studuje takovej obor, tak většinou navštěvuje zařízení, který mu to právě dost ztěžujou..ale není to tím oborem jako samotným o sobě, jako jednou myšlenkou pochopit, kterou člověk používá, že by ho nějak diskvalifikovaly ve vztazích, ale spíš ty zařízení, zejména ty, kterej ten obor učí, ho většinou diskvalifikujou..protože..tam choděj jenom kluci. Takže já jsem střední strávil s klukama a vejšku jsem taky strávil jenom s klukama..Takže když..na vejšce jsem někdy náhodou seděl vedle holky, tak jsem byl úplně mimo že jo..(smích)..Prostě..

Já: takže máte pocit,že to ovlivnilo vaše vztahy v tom symslu, že jste se nesetkával s mnoha ženami..?

R10: Tak,tak.. Ale není to tím oborem jako takovym, ale spíš tím, jak se k tomu člověk dostal..

Já: Takže si myslíš, že kdybys studoval jiný obor, tak máš pozitivnější vztahy s ženama než máš ted? Nebo respektive bys byl v jejich přítomnosti víc svůj nebo..?

R10: (Ticho) Nene, to ne..v tom mě to..nediskvalikuje mě to v tom, jak se chovám jakoby k nim, ale spíš...Jako že ..že jsem neměl šanci..je poznat pořádně..

Já: Jako najít si i přátele mezi..

R10: To ne, to ne... kamarádek mám jakoby dost... Ale spíš.. jde o to, že když si člověk hledá kamarádky, tak je to něco jinýho.. to je taková jako většinou jeden na jednoho interakce.. Ale když je člověk ve škole, čtyři roky v jedné třídě, tak nějak vidí jaký je ten kolektiv, jak se tam ty lidi choval a jak se chovají skupiny holek, jak se chovají skupiny kluků, jak to mezi sebou interaguje.. prostě úplně celý ten, ten svět zmenšený člověk pozná... A... pak třeba ví, jaký holky se mu líběj a jaký holky se mu nelíběj, protože už ví, jaký typ holek v té skupině funguje a jakým způsobem.. Což když člověk ty holky začne potkávat potom, mimo tu školu, tak.. potom těžko si už pak představuje.. no neví, jak když ta holka nějak vypadá, jak se chová ve skupinách.. jak se baví s jinými lidma pořádně a ve třídě třeba.. takhle jako.

Já: Jako že jste měl prostě malou zkušenost s těma ženama..

R10: No tak jako já jsem pozorovací typ a... člověk jako..

Já. Chybí ti to..

R10: No prostě mi to chybí.

Já: Máte chuť poznávat nové lidi?

R10: Jak kdy..

Já: A spíš ano nebo spíš ne?

R10: Tak jako doživotně ano.

Já: Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači? Procentuálně..

R10: (ticho) No počítači moc nevěnuju, když jako.. co se týče těch počítačových věcí.. Co myslíš tím věnovat se počítači? Na úkor přítelkyně..

Já: Můžeš to třeba rozdělit na kolik času věnuju počítači, kolik času věnuju přítelkyni a kolik třeba nějak jinak.. jo, tak dejme tomu si tam dej takový tři kategorie..

R10: Ale co myslíš tím věnovat se počítači, jako když tam třeba...

Já: Práce i ve volném čase..jakkoli, obojí..všechno,kdy seš u počítače se do toho řadí..

R10: A co když tam dělám něco pro tu přítelkyni?

Já: To je jedno, nejsi s ní,nevěnuješ se jí, děláš něco..

R10: No věnuju se jí,tím,že..(smích)

Já: Nenene,tohle nepočítám..(smích)

R10: Práci kolik tak..co..to se nepočítá ne,když jsem práci?

Já: Počítá, pakliže seš u počítače..

R10: Sem celý den u počítače v práci...Takže kdybych..hm,počkej (smích)..Jak že byla ta otázka?

Já: Kolik času věnujete obvykle přítelkyni a kolik počítači?

R10: Jsou dvě možnosti...

Já: Říkám, že si tam můžeš dát i třetí a jiné..

R10: A jiné,oukej..Tak..já většinu času trávím v práci. Tak třeba 30% přítelkyni, 30%jiné a 40% počítači.

Já: Kolik času denně trávíte na sociálních sítích?

R10: Kolik hodin denně?

Já: Kolik času denně..

R10: Třeba hodinu a půl denně..

Já: Býváte nervózní při navazování nových přátelských či partnerských vztahů?

R10: Řekl bych,tak jako každé asi..

Já: Takže ano?

R10: Ano.

Já: Jakým způsobem jste navázal nebo navazujete nejčastěji partnerské vztahy?

R10: (ticho) Měl jsem tři a s každou jsem navázal jinak,takže nemůžu říct, co nejčastěji..

Já: No a zažil jsi někdy, že jsi navázal partnerský vztah například přes internet?

R10: Ne..

Já: A ve zkratce, byly přes přátele nebo jako dá se to nějak..?

R10: Měl jsem tři a každý byl jinak..Jeden byl přes přátele, druhý byl seznámení někde v klubu a další byl..na táboře nějak..seznámení.

Já: Popsal byste se jako introvert nebo extrovert?

R10: Asi extrovert.

Já: Máte pocit, že na vás druzí pohlížejí skrze váš profesní obor?

R10: Ne.

Já: Domníváš se, že máš více přátel z tvýho oboru nebo spíše mimo obor?

R10: Mimo.

Já: Kolik času týdně přibližně trávíte mezi svými přáteli?

R10: Ve dnech?V hodinách?

Já: Tak jako ve dnech..(smích)..jako záleží ..záleží na tobě,jak moc s nima trávíš času..

R10: Spoustu..(smích)

Já: Tak třeba řekni každé den kolik hodin přibližně..

R10: Ne,tak každé druhý den..na 3-4 hodiny (pozn. Asi 12h/týdně)

Já: Kolik času týdně strávíte přibližně hraním počítačových her?

R10: Žádnéj..

Já: Co se ti vybaví, když se řekne slovo "já"?

R10: Já? (smích)

Já: Máme poslední dvě otázky,tak se nad tím můžeš v klidu zamyslet..může to být i víc věcí..

R10: (Ticho)....to je taková indiskrétní otázka..

Já: Je osobní, ale..můžeš ji pojmout všelijak. Co tě třeba napadlo první,když se řekne já?

R10: (Ticho)..

Já: Klidně můžem jít k tý další a pak se k ní vrátit..

R10: Hm,oukej..

Já: Co se vám vybaví, když se řekne slovo 'lidé'?

R10: (Ticho)...no nevim,společenství...nevim,chaos...no..to..stačí to nebo ještě něco?

Já: Ne, ale můžem se ještě vrátit k tý předchozí..k tomu já...třeba alespoň jedna věc,jestli tě napadne..

R10: To je taky trochu chaos,ale v zásadě je to..radost. Radost a...bezstarostnost..Maj to bejt slova nebo to můžou bejt i jako..?

Já: Cokoli..

R10: Cokoliv..bezstarostnost,radost,živost..péče o druhý..sobeckost i. No,to stačí asi..

Já: A máš ještě něco k tomuhle tématu,co bys chtěl sdílet?

R10: Ne.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autora/ky: Michaela Wurstová

Studijní program: Bc.

Studijní obor: Psychologie- jednooborová

Název práce:

Navazování sociálních vztahů u studentů informačních technologií

Počet stran (bez příloh): 58

Celkový počet stran příloh: 45

Počet titulů české literatury a pramenů: 18

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 2

Počet internetových odkazů: 5

Vedoucí práce: Mgr. Magdaléna Kořová

Rok dokončení práce: 2013

**Posudek vedoucí bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Michaela Wurstová

Obor studia: Psychologie

Název práce: Navazování sociálních vztahů u studentů informačních technologií

Vedoucí/oponent* práce: Mgr. Magdalena Koťová

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh):

Počet stránek příloh:

Počet titulů v seznamu literatury:

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	X	X		
--	---	---	--	--

Oborová přílehavost tématu

	X			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		X		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	X	X		
--	---	---	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	X	X		
--	---	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	X			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	X			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	X	X		
--	---	---	--	--

Využití praktických zkušeností

	X			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	X	X		
--	---	---	--	--

Naplnění cílů práce

	X			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		X		
--	--	---	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Návaznost kapitol a subkapitol

		X		
--	--	---	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

	X	X		
--	---	---	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

	X			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

Pokud by se autorka věnovala výzkumu dané problematiky například v rámci vypracování diplomové práce, jaké výzkumné metody by po předchozí zkušenosti zvolila?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka se v textu bakalářské práce zabývá tématem mezilidských vztahů, a to zejména jejich budováním či udržováním ve „věku informačních technologií“. Teoretickou část, ve které nalezne čtenář krom definice klíčových pojmů práce i pojednání o vztazích či virtuální realitě, doplňuje empirická výzkumná sonda. Tato je zaměřena na kvalitativní výzkum specifik vztahů skupiny studujících informační technologie.

Autorka si nepochybně zvolila zajímavé a aktuální téma. Oceňuji, že pomalu se rodící idea výzkumu (teoretického i empirického) se zrodila na základě pozorování sociálního světa autorčiných vrstevníků – kdy si tato povšimla - možná - neustále se rozrůstající skupiny mladých mužů, žijících „beze vztahů“ a zajímalo ji, co všechno se za tímto jevem může skrývat. Dále se zabývala předsudky, které zřejmě mnoho lidí vůči studentům informačních technologií (zejména vůči jejich sociální kompetentnosti) zaujímá. Pozorovací schopnost a kladení zajímavých otázek považuji za autorčin největší „vklad“, u psychologa jde o důležitou dovednost.

Zpracování velmi zajímavého tématu v bakalářskou práci místy sice „pokulhává“, nicméně výsledný text odpovídá dle mého názoru nárokům na bakalářské práce kladené. Menší nedostatky spatřuji ve stylistickém zpracování (předložky, místy se vyskytující neobratné formulace, překlipy, občasné chyby...) – uvítala bych též i poněkud sofistikovanější jazyk (ovšem uznávám, že text je psán vcelku kultivovaným způsobem). Na autorčině stylu psaní je též trochu znát, které kapitoly vznikaly poněkud ve spěchu a na které byl dostatek času. Představovala bych si též hlubší filosofické zpracování tématu virtuální reality a hlubší psychologické pojednání tématu lidských vztahů – nicméně opět podotýkám, že nárokům kladeným na bakalářské práce autorka dostala bez problémů. K empirické sondě nemám výhrad, autorka si samostatně poradila s výběrem výzkumných metod a provedla i rešerši týkající se výzkumů dané oblasti (či výzkumů podobných). Empirická sonda je zpracována pečlivě, v diskusi se ukazuje, že autorka schopna i reflexe případných nedostatků práce.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně – velmi dobře (v závislosti na průběhu obhajoby)

Datum, podpis:

10.9. 2013

Mgr. Magdalena Koťová

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Michaela Wurstová

Obor studia: Psychologie-jednooborová

Název práce: Navazování sociálních vztahů u studentů informačních technologií

Oponent práce: Mgr. Lucie Vacková

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 58

Počet stránek příloh: 45

Počet titulů v seznamu literatury: 20

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová příléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

		x		
--	--	---	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce (publikace, referáty, apod.)

		x		
--	--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

- 1) Vysvětlíte rozdíl mezi pojmy virtuální realita a kyberprostor.
- 2) Charakterizujte kyberprostorové „prostředí bez zábran“.
- 3) Čím se odlišují mezilidské vztahy ve virtuálním světě od vztahů v reálném světě?

Celkové zhodnocení (klady a nedostatky):

Autorka bakalářské práce se rozhodla zpracovat téma, dle jejího názoru vyplývající z předsudků společnosti vůči údajně snížené schopnosti studentů informačních technologií navazovat a udržovat uspokojivé sociální vztahy.

V teoretické části BP autorka nejprve vysvětluje klíčové pojmy, dále se zabývá problematikou virtuálního světa a kvalitou zde vznikajících specifických vztahů, nemalou pozornost věnuje odlišnostem mezilidských vztahů v reálném prostředí a komunikaci v on-line prostředí. V praktické části předkládá kvalitativní výzkumné šetření, jehož se zúčastnilo 10 mužů, studentů informačních technologií. Výzkum proběhl formou polostrukturovaného rozhovoru v kombinaci s dotazníkovým šetřením. Etické aspekty výzkumu byly důkladně ošetřeny, viz příloha I. Výsledky šetření mimo jiné ukázaly, že většina respondentů neprožívá ve zvýšené míře pocity osamělosti a má v současné době dlouhodobý partnerský vztah.

Celkově oceňuji otevřenost autorky BP, která se v diskusi sebekriticky zamýšlela nad zvoleným postupem výzkumného šetření a nad možnostmi jeho úprav. Po obsahové a gramatické stránce považuji BP za velmi zdařilou. Téma práce rezonuje se studovaným oborem.

K formální stránce mám dvě připomínky:

Internetové citace v textu mají obsahovat pouze jméno autora, zdroj, rok. Vše ostatní by mělo být uvedeno až v seznamu internetových zdrojů. Chyby se vyskytují např. na s. 10, 11, 12. Dále jsem v seznamu literatury nenašla autora, na něhož je odkazováno na s. 12: (WEBER, 1922. In: GEIST, 2000, s. 339).

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis: 9. 9. 2013

Mgr. Lucie Vacková